

UCHWAŁA NR III.35.2021
RADY MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

z dnia 25 marca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu działań Miasta Jastrzębie-Zdrój na rzecz osób
z niepełnosprawnością na lata 2021-2030**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2020.713 z późniejszymi zmianami) w związku z art.92 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j.Dz.U.2020.920) i art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j.Dz.U.2020.426 z późniejszymi zmianami)

Rada Miasta Jastrzębie-Zdrój
uchwała

§ 1. Przyjąć Program działań Miasta Jastrzębie-Zdrój na rzecz osób z niepełnosprawnością na lata 2021- 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Jastrzębie-Zdrój.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Piotr Szereda

PROGRAM DZIAŁAŃ MIASTA JASTRZĘBIE-ZDRÓJ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI NA LATA 2021-2030

Jastrzębie-Zdrój, 2021

Jastrzębie-Zdrój

Spis treści

Wstęp	4
1.Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnością	5
2.Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.....	9
Rehabilitacja zawodowa i społeczna	9
Rehabilitacja zawodowa	10
Rehabilitacja społeczna	12
Warsztat Terapii Zajęciowej.	17
Zakład Aktywności Zawodowej.	17
Środowiskowy Dom Samopomocy.	19
Edukacja	21
Przedszkole Specjalne w Jastrzębiu-Zdroju	23
Zespół Szkół Nr 9 Specjalnych im. dr. Mikołaja Witczaka w Jastrzębiu-Zdroju,	25
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jastrzębiu-Zdroju	25
Sport, kultura, rekreacja.....	28
Formy pomocy społecznej.....	29
Praca socjalna	33
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	34
Pomoc rzeczowa	34
Poradnictwo specjalistyczne	34
Interwencja kryzysowa	35
Schronienie, posiłek i niezbędne ubranie.....	35
Niezbędne ubranie, posiłek.....	36
Magazyn żywności.....	36
Usługi opiekuńcze.....	36
Domy pomocy społecznej.....	37
Dom Pomocy Społecznej	38
Program asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	39
Mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnościami	41
Grupa wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych z turnusem rehabilitacyjnym.....	43
Asystent / opiekun osób niepełnosprawnych	44
Klub integracji społecznej.....	45
Komunikacja	46
Infrastruktura – dostosowania	47
Przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością.....	48

3.Podmioty uczestniczące	51
4. Analiza SWOT.....	54
5. Cele Programu	55
Planowane zadania do realizacji	59
6. Finansowanie programu.....	59
7. Monitoring programu.....	633
8.Podsumowanie	63

Wstęp

W świetle istniejącego prawa osoby z niepełnosprawnością traktowane są jak wszyscy inni obywatele. Nie zawsze jednak rzeczywistość, która nas otacza, idzie w parze z przepisami, co skutkuje wykluczeniem osób z niepełnosprawnością z życia społecznego. Do najistotniejszych barier ograniczających możliwość uczestnictwa w życiu należą architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się oraz bariery społeczne. Podjęcie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności i likwidacji barier utrudniających osobom z niepełnosprawnością funkcjonowanie w społeczeństwie jest celem priorytetowym dla naszego samorządu i organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób z niepełnosprawnością. Ścisła koordynacja tych działań i szeroka płaszczyzna współpracy, może stanowić podstawę do osiągnięcia wymiernych efektów w postaci kompleksowego rozwiązania problemów tej grupy społecznej.

„Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnością na lata 2021-2030” jest dokumentem określającym kluczowe kierunki oddziaływania, zorientowane na zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnością we wszystkich sferach życia.

Program definiuje cele, priorytety oraz działania w tym zakresie. Obliguje też instytucje i organizacje do współpracy w podejmowaniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Podstawa prawna:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych
Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
Karta Praw Osób Niepełnosprawnych
Konwencja Praw Dziecka
Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
Ustawa o samorządzie powiatowym
Ustawa o pomocy społecznej
Ustawa o prawie oświatowym
Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Program jest spójny z krajowymi, regionalnymi oraz lokalnymi dokumentami strategicznymi, takimi jak:

Strategia Rozwoju Kraju 2020
Strategia Wojewódzka Śląskiego
Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój 2030+
Raport z diagnozy barier wraz z programem ich likwidacji w Jastrzębiu-Zdroju na lata 2018-2030

1. Charakterystyka środowiska osób z niepełnosprawnością

Osoby z niepełnosprawnością to grupa wewnętrznie bardzo zróżnicowana pod wieloma względami, m.in.: stopnia i rodzaju niepełnosprawności, wykształcenia, wieku, miejsca zamieszkania, cech demograficznych i społecznych oraz sytuacji na rynku pracy. Takie zróżnicowanie rodzi konieczność indywidualizacji form pomocy. Często osoby z niepełnosprawnością posiadają niższe wykształcenie oraz przejawiają małą aktywność zawodową, co kieruje je w stronę ubóstwa i może prowadzić do wykluczenia społecznego. Prowadzenie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnością wpływa na zwiększenie ich aktywności. Działania te, zarówno z zakresu rehabilitacji społecznej jak i zawodowej oraz zmian mentalnych i postrzegania samych siebie, zdecydowanie wpływają na poprawę ich funkcjonowania w społeczeństwie. Osoby z niepełnosprawnością, jak też ich rodziny, stanowią część lokalnej społeczności, wymagają zatem tworzenia odpowiednich warunków do aktywnego życia. Jednakże pełne uczestniczenie osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym natrafia na wiele barier czyli trudności zewnętrznych.

Kluczowe bariery to:

Bariery psychologiczne – dotyczą osoby z niepełnosprawnością, opóźniają proces integracji ze środowiskiem i podjęcie rehabilitacji oraz blokują podejmowanie działań życia codziennego.

Bariery społeczne – dotyczą otoczenia, które często wykazuje negatywne reakcje, brak akceptacji, zrozumienia, niechęć, wrogość, prowadzące do izolacji osoby z niepełnosprawnością, samotności i lęków. Zmiana mentalności społeczeństwa wymaga długotrwałego procesu w celu przełamywania wszelkich stereotypów.

Bariery prawne – dotyczą m.in. zbyt długiego procesu przyznawania grupy inwalidzkiej lub zatrudniania osób z niepełnosprawnością.

Bariery architektoniczne i urbanistyczne – to wszelkie bariery utrudniające poruszanie się w mieszkaniu, w najbliższym otoczeniu, budynkach publicznych i mieście.

W dalszym ciągu problemem w mieście są bariery architektoniczne i trudności w dostosowaniu mieszkań prywatnych, budynków użyteczności publicznej oraz przestrzeni miejskich (np. parki, sklepy, chodniki, itp.).

Bariery transportowe – wynikające z braku dostosowania niektórych środków transportu do różnych rodzajów niepełnosprawności.

Bariery komunikacyjne – występująca często, dotyczy sytuacji, w której osoby z niepełnosprawnością nie są w stanie porozumieć się w sposób powszechny.

Bariera dostępności do pełnej informacji- dotyczy udroźnienia i ujednolicenia kanałów komunikacyjnych, upowszechniających kompleksowe informacje o ofercie wsparcia środowiskowego, społecznego, edukacyjnego, leczniczego, zawodowego o świadczonych usługach oraz innych formach pomocy.

Brak dostępności do pełnej rehabilitacji – dotyczy ograniczeń fizycznych oraz utrudniony dostęp do rehabilitacji i zajęć fizjoterapeutycznych adekwatnych do ich potrzeb i możliwości.

Biorąc pod uwagę w/w trudności czyli bariery, niezaprzeczalnym staje się konieczność podejmowania przez instytucje realizujące zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i organizacje pozarządowe, różnorodnych działań i wysiłków, zmierzających do rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami oraz eliminowania barier ograniczających bądź utrudniających ich funkcjonowanie w społeczeństwie. Prowadzenie działań skierowanych do tych osób i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności.

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Zgodnie z definicją stosowaną przez **Światową Organizację Zdrowia (WHO)** do osób z niepełnosprawnością zalicza się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczyć ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami. W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób z niepełnosprawnościami. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2020 poz. 426 t.j. z poz. zm.) niepełnosprawność określana jest jako stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudniający, ograniczający bądź uniemożliwiający wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ograniczający zdolność do wykonywania pracy zarobkowej.

Druga dużo szersza definicja niepełnosprawności stosowana jest w statystyce Głównego Urzędu Statystycznego i ujmuje nie tylko osoby z niepełnosprawnością **prawną**, ale również osoby, które nie posiadają orzeczenia o niepełnosprawności lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności tzw. niepełnosprawność **biologiczna**.

Osoby z niepełnosprawnością mogą ubiegać się o świadczenia z rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz z systemu zabezpieczenia społecznego. Podstawą do ubiegania się lub otrzymania w/w świadczeń jest posiadanie odpowiedniego orzeczenia o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy.

Obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje: orzecznictwo do celów rentowych (prowadzone przez lekarza orzecznika ZUS) oraz orzecznictwo do celów poza rentowych (prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności). Orzecznictwo rentowe prowadzą także, oprócz ZUS, inne instytucje orzecznicze: KRUS oraz komisje lekarskie MON i MSWiA.

Z danych otrzymanych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku, który wydaje orzeczenia zawierające wskazania dotyczące m.in. odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia,

w tym specjalistycznego, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, uczestnictwa w terapii zajęciowej, korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz usług socjalnych i opiekuńczych. wynika, że w przeciągu ostatnich trzech lat, liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności przez w/w Zespół dla mieszkańców naszego Miasta jest na podobnym poziomie, co przedstawiają poniższe tabele.

Osoby z orzeczeniami o niepełnosprawności w Mieście Jastrzebie-Zdrój.

Liczba wydanych orzeczeń w latach 2018-2020 z podziałem na stopień niepełnosprawności po 16 roku życia.

Liczba wydanych orzeczeń według stopni niepełnosprawności w latach 2018 – 2020			
po 16 roku życia.			
Stopień niepełnosprawności	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
Znaczny	513	668	601
Umiarkowany	560	601	548
Lekki	158	173	121
Razem	1231	1445	1270

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

Liczba wydanych orzeczeń w latach 2018-2020 z podziałem na wiek u osób do 16 roku życia

Liczba wydanych orzeczeń w latach 2018- 2020 do 16 roku życia z podziałem na wiek.			
Wiek w latach	ROK 2018	ROK 2019	Rok 2020
0-3	55	59	62
4-7	141	88	82
8-16	150	147	149
RAZEM	346	294	293

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z podziałem na przyczyny niepełnosprawności w latach 2018-2020

Osoby zaliczone do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku			
Przyczyna niepełnosprawności:	Rok 2018	Rok 2019	ROK 2020
01-U –upośledzenie umysłowe	22	40	25
02-P –choroby psychiczne	133	148	98
03-L –zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	30	28	19
04-O –choroby narządu wzroku	23	26	21
05-R –upośledzenie narządu ruchu	339	395	339
06-E –epilepsja	27	17	9
07-S –choroby układu oddechowego i krążenia	172	225	198
08-T –choroby układu pokarmowego	54	66	69
09-M –choroby układu moczowo – pęciowego	63	75	104
10-N –choroby neurologiczne	207	243	215
11-I –inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	151	167	163
12-C –całościowe zaburzenia rozwoju	10	12	9

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku

W Urzędzie Miasta Jastrzębie-Zdrój jest zatrudnionych 17 osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, natomiast w jednostkach organizacyjnych Miasta zatrudnionych jest 21 osób z orzeczeniami o niepełnosprawności.

2. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Polska polityka społeczna w zakresie ograniczania problemów osób z niepełnosprawnością zakłada głównie aktywizację tych osób. Priorytetem działań jest rehabilitacja zawodowa i społeczna tych osób. Na mocy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, działa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, którego działania mają na celu realizację zasady równości szans niepełnosprawnych oraz tworzenie polityki ich zatrudnienia. Koordynacją polityki wobec osób z niepełnosprawnościami, w tym również działań PFRON zajmuje się Pełnomocnik Rządu m.in. Osób Niepełnosprawnych, którego głównym celem jest monitorowanie procesów społecznych i gospodarczych dotyczących środowiska osób z niepełnosprawnościami.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna

Rehabilitacja, według Światowej Organizacji Zdrowia, to kompleksowe i skoordynowane stosowanie środków medycznych, socjalnych i zawodowych w celu przywrócenie pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej i psychicznej, zdolności zarobkowania oraz brania czynnego udziału w życiu publicznym.

Na kompleksową rehabilitację składa się rehabilitacja: lecznicza, zawodowa i społeczna.

Obecnie w Polsce rehabilitacja lecznicza jest realizowana przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

NFZ finansuje rehabilitację leczniczą zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Obejmuje ona rehabilitację leczniczą, programy zdrowotne i lecznictwo uzdrowiskowe.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych finansuje rehabilitację leczniczą w ramach prewencji rentowej osób zagrożonych długotrwałą niezdolnością do pracy, rokujących powrót do niej. Rehabilitacja w ramach prewencji rentowej ZUS obejmuje osoby ze schorzeniami układu krążenia, narządu ruchu, układu oddechowego, schorzeniami onkologicznymi i psychosomatycznymi oraz schorzeniami z zakresu foniatrii.

Podobnie KRUS prowadzi rehabilitację leczniczą dla osób zagrożonych niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym oraz okresowo niezdolnych do pracy w celu minimalizacji tej niezdolności.

Rehabilitację zawodową i społeczną finansuje głównie Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie z niepełnosprawnością uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu-Zdroju zajmuje się rehabilitacją zawodową osób z niepełnosprawnościami. Osoby z niepełnosprawnością zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy, stanowią niewielki odsetek spośród całości zarejestrowanych osób bezrobotnych. Główny cel to wzmacnianie aktywizacji zawodowej tych osób. Osoby z niepełnosprawnością niejednokrotnie napotykały na trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, odpowiadającego zarówno posiadanym kwalifikacjom, umiejętnościom zawodowym oraz stopniem niepełnosprawności.

Poniższe tabele przedstawiają ilość osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanymi w Urzędzie Pracy, ilość stanowisk pracy oraz liczbę przyznanych dofinansowań w ramach rehabilitacji zawodowej.

Tabela 1: Liczba zgłoszonych stanowisk pracy

Liczba zgłoszonych stanowisk pracy			
Rok	Liczba stanowisk pracy ogółem:	Liczba stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami:	Ujęcie procentowe (%):
2019	2103	132	6,2 %
2020	1729	51	2,9 %

Tabela 2: Liczba osób niepełnosprawnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jastrzębiu-Zdroju

Liczba osób z niepełnosprawnościami, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jastrzębiu-Zdroju					
Rok	Zarejestrowane osoby z niepełnosprawnością ogółem	W tym osoby bezrobotne z niepełnosprawnością	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych ogółem	Stopień niepełnosprawności	
				lekki	umiarkowany lub znaczny
2019	190	163	1461	101	89
2020	159	143	1983	89	70

Tabela 3: Liczba przyznanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu-Zdroju

Liczba przyznanych dofinansowań na poszczególne zadania realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Jastrzębiu-Zdroju		
Zadania	2019	2020
Doposażenie stanowiska pracy – kwota przyznana 25 tyś.	1	-
Dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej – kwota przyznana 25 tyś.	-	1
Staże	4	2
Szkolenie	2	-

Z powyższych danych wynika, że zatrudnienie osób z niepełnosprawnością w ujęciu procentowym w stosunku do liczby utworzonych stanowisk pracy jest bardzo małe. Osoby z niepełnosprawnościami niejednokrotnie napotykają trudności w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, odpowiadającego zarówno posiadanym kwalifikacjom bądź umiejętnościom zawodowym, jak również ograniczeniom zdrowotnym, wynikającym z ich niepełnosprawności.

Powiatowy Urząd Pracy prowadzi aktywizację zawodową poprzez:

1. Promocję zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.
2. Informowanie pracodawców o prawnych możliwościach zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
3. Wzmocnienie usług pośrednictwa pracy.
4. Wspieranie i promowanie samozatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
5. Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnościami w stażach, szkoleniach, kursach zawodowych, pracach interwencyjnych.
6. Wspieranie tworzenia miejsc pracy przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
7. Stworzenie możliwości osobom z niepełnosprawnościami do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez udział w projektach i programach.
8. Diagnoza możliwości i potrzeb w zakresie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz skali bezrobocia wśród tych osób.
9. Poradnictwo zawodowe indywidualne i grupowe jako element wsparcia w wyborze ścieżki zawodowej lub wsparcia w procesie powrotu na rynek pracy.
10. Przełamywanie nieprawidłowych postaw społecznych m.in. utożsamianie niepełnosprawności z brakiem kwalifikacji, brakiem motywacji do pracy, nawykiem uzależnienia od innych osób.

Rehabilitacja społeczna (w myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) ma na celu umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu społecznym.

Jednym z podstawowych warunków do spełnienia procesu rehabilitacji społecznej jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami korzystanie ze wszystkich dóbr kulturowych, społecznych i zawodowych. Likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych jest tego przykładem.

Należy zauważyć, że w obecnej fazie działania w zakresie likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych nie polegają tylko na konstruowaniu wejść, budowie wind dla osób z niepełnosprawnościami. Właściwie rozumiana integracja osób sprawnych i z niepełnosprawnością polega na takim konstruowaniu form architektonicznych i urbanistycznych by były one na równi dostępne zarówno dla sprawnych jak i niepełnosprawnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju, realizuje zadania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. z 2015 poz.926), które są elementem rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami.

Zadania te są finansowane ze środków PFRON otrzymywanych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz.U. z 2019 poz.1605 z późn.zm.).

W latach 2018-2020 środki PFRON były przeznaczone na:

1.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ
2.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
3.	Dofinansowanie do likwidacji: • barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej • barier w komunikowaniu się • barier technicznych
4.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze
5.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny
6.	Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji w/w zadań przedstawia się następująco:

Lp.	Zadanie	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania WTZ	65	65	65
2.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	130	145	193
3.	Dofinansowanie do likwidacji: • barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej • barier w komunikowaniu się • barier technicznych	33 8 14	20 9 6	13 17 16
4.	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	201	214	221
5.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	0	2	1
6.	Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	104	105	105

Dotychczas podział środków na poszczególne zadania dostosowywany jest do indywidualnych potrzeb mieszkańców miasta. Specyfika tego zadania pozwala Radzie Miasta na przenoszenie środków finansowych dostosowując ich wysokość do liczby złożonych wniosków na poszczególne zadania. W kolejnych latach planowana jest dalsza realizacja w/w zadania w zależności od wskazań i przekazanych środków finansowych przez PFRON, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb mieszkańców miasta.

W ramach rehabilitacji społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje i nadal będzie realizował **Pilotażowy Program "Aktywny Samorząd"** dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych.

Zgodnie z założeniami Europejskiego Modelu Społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy niezwykle ważną rolę w obszarze ochrony osób z niepełnosprawnościami przed wykluczeniem społecznym odgrywają władze regionalne i lokalne. Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna państwa stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej osób z niepełnosprawnością zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy. Istotnym założeniem polityki społecznej jest dążenie do kompleksowego działania, którego

podstawowym celem powinno być przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego życia w społeczeństwie.

Program Aktywny samorząd jest ważnym krokiem w kierunku wydajniejszego modelu polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami. Działania przewidziane w programie uzupełnią plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Umożliwią samorządom aktywniejsze włączenie się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób z niepełnosprawnościami. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami.

Pilotażowy program „Aktywny Samorząd” realizuje poszczególne moduły, obszary i zadania na podstawie dokumentu pn. Kierunki działań i warunki brzegowe obowiązujące realizatorów programu „Aktywny Samorząd”.

W ramach programu realizowane są 2 Moduły:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:

a) *Obszar A – likwidacja bariery transportowej:*

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,
- Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,
- Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego,
- Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu,

b) *Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:*

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,
- Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku,

- Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,
- Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,

c) Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym,
- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności,
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności,
- Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodującą problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania,

d) Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką), adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka;

Moduł II to element rehabilitacji zawodowej. Oznacza pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi.

Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Cele szczegółowe programu to:

1. przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
2. przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
3. umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
4. poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji;
5. wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych.

Obszar programu/ nr Zadania w ramach Obszaru	Liczba osób korzystających z poszczególnych zadań w 2018r.	Liczba osób korzystających z poszczególnych zadań w 2019r.	Liczba osób korzystających z poszczególnych zadań w 2020r.
A-1	2	3	2
A-2	1		1
A-3		1	
A-4			
B-1	9	6	4
B-2		2	
B-3			2
B-4		5	4
B-5			
C-1			2
C-2	6	4	4
C-3	2	1	1
C-4			
C-5		1	4
D	1	1	1
Moduł II	29	30	25

Realizacja zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej przez Warsztaty Terapii Zajęciowej(WTZ), Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ), Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS).

Placówki te są prowadzone przez organizacje pozarządowe.

Wg stanu na 01.01.2021r. z zajęć w placówce korzysta 65 osób, które zakończyły etap edukacji i jednocześnie wymagają zintensyfikowanej, wszechstronnej terapii. Zajęcia prowadzone są w 11 tematycznych pracowniach (między innymi ceramicznej, gospodarstwa domowego, krawiectwa i biżuterii, ogrodniczej) , w których prowadzona jest zindywidualizowana terapia w oparciu o programy terapeutyczne. Zajęcia w poszczególnych pracowniach wzbogacone są o rehabilitację medyczną tj o kinezyterapię i fizykoterapię, edukację prozdrowotną oraz zajęcia rewalidacyjne.

Ustawowym celem warsztatu jest:

- aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- stwarzanie osobom z niepełnosprawnościami niezdolnymi do podjęcia pracy możliwości rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Realizacji powyższych celów służy stosowanie technik terapii zajęciowej zmierzających do usamodzielnienia uczestników, poprzez wyposażenie ich w umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, a także rozwijania psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Pomimo panującej złej sytuacji epidemiologicznej wzorem lat ubiegłych placówka, prócz stacjonarnych zajęć planuje również dla uczestników jednodniowe wyjazdy między

innymi na zajęcia warsztatowe do Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, planujemy również odwiedzić wiele ciekawych miejsc typu muzea, skanseny, teatry itp., podczas których stwarzamy osobom z niepełnosprawnościami możliwość poznania nowych miejsc, rozwój zainteresowań i pasji.

Zakład Aktywności Zawodowej.

Celem placówki jest aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub o stopniu umiarkowanym, jeśli dodatkowo stwierdzono u tych osób autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Cel ten realizujemy poprzez rehabilitację leczniczą, społeczną i zawodową.

Nadrzędnym celem Zakładu Aktywności Zawodowej jest przygotowanie pracowników z niepełnosprawnościami do pracy na otwartym rynku pracy.

Cel ten realizowany jest poprzez:

- zatrudnienie osób z niepełnosprawnością o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- rehabilitacja zawodowa i społeczna; przygotowanie do życia w otwartym środowisku;
- pomoc w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę indywidualnych możliwości.
- dostosowanie stanowisk pracy do indywidualnych potrzeb pracowników z niepełnosprawnościami ,mentoring instruktorów zawodu szkolenia w zakresie doradztwa zawodowego i orientacji zawodowej, poszukiwania pracy na otwartym rynku, autoprezentacji i radzenia sobie ze stresem
- uczestnictwo w imprezach, festynach, wystawach i targach
- promowaniu wizerunku osoby z niepełnosprawnością jako pełnosprawnego pracownika w środowisku lokalnym

Wg stanu na 01.01.2021r. zakład zatrudnia 26-ciu pracowników z niepełnosprawnościami.

Zakład Aktywności Zawodowej świadczy usługi w zakresie:

- produkcji wyrobów z drewna
- konserwacji mebli
- produkcji drewna kominkowego oraz rozpałkowego
- utrzymania terenów zielonych
- usług sprzątających.

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia.

Stowarzyszenie od wielu lat prowadzi działania na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami poprzez świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej związanej między innymi z systemem orzecznictwa tj. pozyskanie odpowiedniego orzeczenia w Powiatowym Zespole Do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w tym: pomoc w wypełnianiu dokumentów, kompletowaniu dokumentów oraz w razie konieczności pomoc w sytuacjach odwoławczych, pomoc w uzyskaniu innych świadczeń należnych osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom i opiekunom, pomoc w wypełnianiu rozliczeń podatkowych oraz inne porady dotyczące codziennych spraw tego środowiska.

Reprezentowanie interesów środowiska osób z niepełnosprawnościami w Śląskiej Radzie Reintegracji działającej przy Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej oraz Śląskim i Ogólnopolskim Forum Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Jest placówką pobytu dziennego typu A i B, działającym od poniedziałku do piątku, przeznaczonym dla 60 osób. Uczestnikiem może zostać osoba z niepełnosprawnością, powyżej 18. roku życia, z niepełnosprawnością intelektualną w tym z spektrum autyzmu i niepełnosprawnością sprzężoną a także osoba, która z powodu przewlekłej choroby psychicznej doświadcza trudności w życiu codziennym, w kształtowaniu swoich stosunków społecznych, czy zawodowych, która nie wymaga leczenia szpitalnego.

Celem ośrodka jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz po kryzysie psychicznym miejsca, które da im poczucie bezpieczeństwa, zrozumienia, akceptacji, jak również braku izolacji w środowisku domowym oraz społecznym.

W Domu realizowane są zajęć mających na celu; utrzymanie dobrej formy psychicznej i intelektualnej oraz sprawności funkcjonalnej uczestników; wspieranie poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa; rozwój i utrzymanie dobrej sprawności motorycznej, rozwój umiejętności nawiązywania i utrzymywania kontaktów, porozumiewania się oraz samodzielności w myśleniu, działaniu i wypowiadaniu się; poprawę sprawności funkcjonowania w miejscu zamieszkania; wspieranie w różnych sytuacjach życiowych.

Zajęcia są skierowane na pięć głównych sfer:

1. Trening funkcjonowania w życiu codziennym – podczas którego uczestnicy uczą się i doskonalą umiejętności porządkowe (takie jak, zamykanie i mycie podłóg, obsługi pralki, suszarki, żelazka). Uczą się gotowania prostych potraw od podstaw, nauki obierania i krojenia warzyw i owoców, obsługi sprzętów AGD.
2. Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów – podczas którego uczestnicy uczą się integracji oraz pracy w grupie. Nabywają odpowiednie postawy społeczne, uczą się jak zachowywać się w miejscach publicznych. Kształtowania pozytywnych relacji z osobami z najbliższego otoczenia, panowania i rozładowywania emocji.
3. Trening umiejętności spędzania czasu wolnego - podczas którego uczestnicy mogą rozwijać swoje pasje i zainteresowania, poznają nowe sposoby spędzania czasu wolnego. Biorą udział w dniach kina organizowanym w ŚDS oraz imprezach organizowanych w ośrodku, a także na zaproszenie innych ośrodków.
4. Utrzymanie dobrego stanu zdrowia i dbanie o kondycję fizyczną – prowadzenie treningu higienicznego, pogadanek związanych z dbaniem o wygląd i higienę osobistą, zajęcia gimnastyczne, sportowe.

5. Inne formy wsparcia – podczas zajęć na poszczególnych pracowniach uczestnicy uczą się rozróżniania i posługiwania się narzędziami oraz materiałami z dziedziny ceramiki, stolarstwa, ogrodnictwa, plastyki, malarstwa, krawiectwa, ponadto uczą się opanowywania podstawowych operacji technologicznych (cięcie, wycinanie, wydzieranie, klejenie, szlifowanie, itp.). Uczestnicy w trakcie zajęć na pracowni muzykoterapii oraz doświadczania świata mają możliwość odbierania nowych bodźców (rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej, słuchowo-ruchowej, słuchowo-wzrokowej), wzbogacanie doświadczeń oraz miłe spędzanie czasu w atmosferze relaksu, odprężenia i pełnej akceptacji. W ŚDS zatrudniony jest psycholog, który prowadził indywidualne oraz grupowe zajęcia.

Budynek ŚDS został przystosowany dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Znajduje się w nim 6 toalet dla uczestników z czego 2 są przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzki lub mających trudności w poruszaniu, na korytarzach zamontowane są poręcze, w budynku znajduje się winda.

W ośrodku znajduje się również:

- pracownia muzykoterapii,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia ogrodnicza – stolarska,
- pracownia kulinarna,
- pracownia gospodarstwa domowego,
- pracownia komputerowa,
- pracownia doświadczania świata,
- pracownia arteterapii,
- sala telewizyjna,
- gabinet psychologa.
- jadalnia,
- pokój wyciszeń.

Pomieszczenia są wyposażone w alarmy gdyby ktoś potrzebował pomocy.

Edukacja

Dostęp do edukacji jest podstawowym elementem, który decyduje o włączeniu osób z niepełnosprawnościami do życia społecznego. Konieczne jest zapewnienie tym osobom, bez względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności, pełnego dostępu do edukacji, rozwijania osobowości, talentu, kreatywności, tak aby w pełni mogły wykorzystać swój potencjał w zakresie możliwości intelektualnych i fizycznych. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestniczenia w powszechnej edukacji jest ważne także z uwagi na proces integracji społecznej ze środowiskiem lokalnym.

W Mieście Jastrzębie-Zdrój funkcjonują 3 placówki kształcące dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz integracyjne. W placówkach ogólnodostępnych kształcą się 279 uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Szkoła Podstawowa Specjalna nr 23 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Jastrzębiu-Zdroju, prowadzi zajęcia na rzecz: 170 uczniów w wieku od 7- 25 lat, niepełnosprawności: autyzm, sprzężenia, niepełnosprawności ruchowe, słabowidzący, słabosłyszący, niepełnosprawności intelektualne: lekka, umiarkowana, znaczna i głęboka.

Najważniejsze działania:

- realizacja podstawy programowej z dostosowaniem wg Indywidualnych Programach Edukacyjno-Terapeutycznych z wykorzystaniem specjalistycznych metod i form pracy;
- usprawnianie zaburzonych funkcji poprzez realizację zajęć rewalidacyjnych i specjalistycznych
- prowadzenie zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju dla dzieci w wieku od 0 do osiągnięcia dojrzałości szkolnej – 53 dzieci
- realizacja zajęć przez wysoce wykwalifikowaną kadrę stale podnoszącą swoje kwalifikacje: z zakresu terapii i edukacji dziecka z autyzmem, terapii behawioralnej, neurorozwojowej terapii dzieci z dysfunkcjami układu nerwowego
- stosowanie najnowocześniejszych metod pracy z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu z certyfikatami medycznymi
- współpraca z placówkami edukacyjnymi z terenu miasta i Polski typu: przedszkole specjalne, ZSSnr9, szkoły specjalne
- współpraca z WTZ, ŚDS w J-Z;
- działanie przy szkole Klubu Olimpiad Specjalnych Iniemamocni i Stowarzyszenia Projekt Dziesiątka;

- organizacja Dnia Aktywności Motorycznej MATP, Spartakiady Integracyjnej i Pływackich zawodów sportowych;
- organizacja Dnia Godności Osoby Niepełnosprawnej, Dnia Osób Niepełnosprawnych, Obchodów Dnia Świadomości Autyzmu, organizacji Integracyjnego Festiwalu Wesołe Strofy, Przegląd Osób z Głęboką Wrażliwością.
- udział w konkursach miejskich i ogólnopolskich,
- organizowanie wyjazdów na zielone szkoły ,
- organizowanie wielodniowych wycieczek z opiekunami ze szkoły
- aktywny udział w inicjatywach organizowanych przez miasto związanymi z zachowaniami proekologicznymi czy kultywującymi wartości patriotyczne.
- wycieczki na terenie Polski oraz zagraniczne w ramach projektu Erasmus +,
- działalność drużyny harcerskiej – cykliczne zbiórki, wyjazdy na rajdy i obozy.
- działalność Klubu Absolwenta
- wspieranie uczniów poprzez działalność statutową Stowarzyszenia „Projekt Dziesiątka” np. dożywianie uczniów – wykorzystanie funduszy zewnętrznych pozyskanych przez Stowarzyszenie „Projekt Dziesiątka” oraz wykorzystanie środków z OPS.
- stypendia szkolne z programu rządowego,
- pozyskiwanie finansów na realizację projektów z Fundacji JSW oraz korzystanie z grantów w dziedzinie kultury i sportu z Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój.

Szkoła stosuje wiele specjalistycznych metod, wśród nich:

- neurorozwojowa terapia NDT-Bobath
- dynamiczna-nerwowo-mięśniowa stabilizacji według Kolara
- terapia w zakresie zastosowania ortezy dynamicznej Dunag 02
- integracja sensoryczna
- EEG Biofeedback
- HEG Biofeedback
- metoda Warnkego
- terapia behawioralna
- system komunikacji alternatywnej Makaton
- Picture Exchange Communication System
- metoda Tomatisa
- metoda ośrodków pracy
- okulografia

- C-eye
- trening słuchowo-głosowe Forbraine
- neurobiofeedback
- korzystanie z platform edukacyjnych m.in. www.e-learnig.pl www.specjalni.pl
- Bilateralna Integracja
- logorytmika
- metoda ruchu Sherborne
- metoda dobrego startu
- metoda Knnilów
- socjoterapia
- dogoterapia
- felinoterapia
- terapia logopedyczna i psychologiczna
- terapia słuchowa SPSS

Realizacja innowacji m.in.:

- „Śpiewam i pokazuję, tak się komunikuję”,
- Przyjaciele ekologii
- Od grosika do złotówki
- Pierwsze kroki z robotyką
- Eko odkrywca – materiały ekologiczne z recyklingu

Przedszkole Specjalne w Jastrzębiu-Zdroju

Podopiecznymi Przedszkola Specjalnego w Jastrzębiu-Zdroju są dzieci w wieku od 2,5 r.ż. do 9 lat (jeżeli dziecko posiada opinię o odroczeniu od obowiązku szkolnego). W chwili obecnej przedszkole ma pod opieką 38 dzieci. Do najczęściej spotykanych schorzeń podopiecznych placówki należą: niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym, mózgowe porażenie dziecięce, niedowłady i porażenia pochodzenia ośrodkowego i obwodowego, wady wrodzone, schorzenia ortopedyczne wrodzone i nabyte, stany pourazowe, w tym również po urazach czaszkowo – mózgowych, osłabione lub wzmożone napięcie mięśniowe, choroby genetyczne w tym m.in. Zespół Downa, choroby przemiany materii, zaburzenia neurologiczne, autyzm, zespół Aspergera, niepełnosprawność sprzężona (przynajmniej dwie jednostki chorobowe lub więcej) lub uszkodzeniami okołoporodowymi. Przy wielu z wymienionych schorzeń często współwystępuje epilepsja.

Najważniejsze działania:

- zajęcia z dziećmi z dysfunkcją narządu ruchu, z niepełnosprawnością intelektualną, z niepełnosprawnością sprzężoną, z autyzmem w tym Zespołem Aspergera
- prowadzenie psychokorekcji zaburzeń zachowania dzieci i młodzieży,
- zajęcia korekcyjno – kompensacyjne
- zajęcia metodą ruchu rozwijającego W. Sherborne
- wczesne wspomaganie rozwoju,
- realizacja programów aktywności Knillów,
- prowadzenie kinezylogii edukacyjnej Dennisona,
- prowadzenie wczesnej nauki czytania i pisania Rocławskiego,
- tańce integracyjne,
- arteterapia,
- zajęcia socjoterapeutyczne z wykorzystaniem pedagogiki zabawy, technik behawioralnych
- prowadzenie komunikacji alternatywnej Makaton, Mówik
- stosowanie treningu umiejętności społecznych
- prowadzenie nauki wczesnego czytania J. Cieszyńskiej
- wczesne wspomaganie rozwoju komunikacji czynnej, programami słuchowymi „Słuchami i uczyć się mówić” Elżbiety Wianeckiej
- prowadzenie ćwiczeń w oparciu o metodę „Smart Start praktyczne ćwiczenia według metody Udanego Startu
- terapia Tomatis I i II stopień
- terapia biofeedback I i II stopień

Oprócz zajęć rewalidacyjnych dostosowanych do potrzeb i niepełnosprawności dzieci prowadzone są również zajęcia takie jak: dogoterapia, terapia Tomatis, terapia biofeedback, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne.

W Przedszkolu Specjalnym realizowane są również zajęcia z zakresu Wczesnego Wspomagania Rozwoju. Są to zajęcia dedykowane dzieciom od momentu wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Uczestniczą w nich nawet dzieci, które nie ukończyły pierwszego roku życia. Zajęcia te nastawione są na kompensowanie, korygowanie i stymulowanie rozwoju psychomotorycznego małych dzieci. W zajęciach tych uczestniczą również dzieci, które są objęte edukacją przedszkolną w przedszkolach masowych a do Przedszkola specjalnego przychodzą jedynie na ten rodzaj zajęć specjalistycznych, który pomaga im wyrównywać deficyty rozwoju w zaburzonych obszarach. Zajęciami z zakresu Wczesnego Wspomagania Rozwoju objętych jest 52 dzieci.

Przedszkole realizuje projekt „Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w Przedszkolu Specjalnym w Jastrzębiu-Zdroju”. Ogólnym celem projektu jest wyrównanie szans dzieci z niepełnosprawnościami już na etapie przedszkola. Projekt ma pomóc kompleksowo – poprzez szkolenia dla pracujących w przedszkolu specjalistów, zakup sprzętu i pomocy dydaktycznych jak i przeprowadzanie testów i realizację zajęć z dziećmi. Środki zostały przeznaczone między innymi na szkolenia z wielu metod diagnostycznych, metod terapeutycznych a także zakup wielu urządzeń specjalistycznych, m.in.: system Neuroforma, komunikatory Tobii i powiększalnik Topaz, Dynamiczne Ortezy Rehabilitacyjne DUNAG 02, EEG i HEG Biofeedback, stymulatory wzroku, słuchu, poznawania polisensorycznego.

Realizacja projektu „Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej w Przedszkolu Specjalnym w Jastrzębiu-Zdroju” potrwa do końca grudnia 2021 roku.

[Zespół Szkół Nr 9 Specjalnych im. dr. Mikołaja Witczaka w Jastrzębiu-Zdroju,](#)

prowadzi zajęcia na rzecz: 110 osób w wieku 10-24 r.ż. W Zespole Szkół funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa nr 22 specjalna
- Szkoła Przyspasabiająca do Pracy Specjalna
- Szkoła Branżowa I Stopnia nr 4
- Technikum nr 6 Specjalne

W szkole branżowej realizowane są następujące kierunki: pracownik pomocniczy fryzjera, pracownik pomocniczy mechanika, pracownik pomocniczy mechanika, kucharz, piekarz, murarz-tylnik

W technikum nr 6 specjalnym uczniowie realizują się na kierunku: technik - informatyk.

- Szkoła przygotowuje uczniów z niepełnosprawnościami w różnym stopniu do samodzielnego życia, prowadzi pełną rewalidację i rehabilitację uczniów.
- realizuje podstawę programową z dostosowaniem wg Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych z wykorzystaniem specjalistycznych metod i form pracy;
- realizuje zajęcia przez wysoce wykwalifikowaną kadrę stale podnoszącą swoje kwalifikacje
- stosuje najnowocześniejsze metody pracy z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu z certyfikatami medycznymi ;
- bierze czynny udział w Stowarzyszeniach i organizacjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami , w tym Olimpiady Specjale, Stowarzyszenie „ Tęcza”.

[Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Jastrzębiu-Zdroju](#)

Poradnia udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom. Placówka realizuje między innymi następujące zadania:

1. diagnozowanie dzieci i młodzieży;
2. udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
3. realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych;
4. współpraca ze szkołami i placówkami w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I-III szkoły podstawowej;
5. wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, w tym zwłaszcza dzieci i młodzieży: szczególnie uzdolnionych, niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym, ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, z zaburzeniami komunikacji językowej, z chorobami przewlekłymi;
6. podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz innych problemów dzieci i młodzieży;
7. prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli;
8. udzielaniu we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych i innym specjalistom;
9. współpraca z przedszkolami, szkołami i placówkami przy opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz planów działań wspierających;
10. wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny;
11. wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego;
12. pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;
13. organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Podstawowym zadaniem Poradni jest prowadzenie działalności diagnostycznej. W ostatnich latach, w procesie diagnozy (psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej) uczestniczy corocznie

około 400 dzieci z niepełnosprawnością. Osoby z niepełnosprawnością stanowią ponad 20% wszystkich uczestników procesu diagnostycznego.

Proces diagnostyczny kończy się zazwyczaj wydaniem stosownej opinii lub orzeczenia.

Poniżej przedstawione są dane ilościowe za lata 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.

Wydane orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego:

rok szkolny 2018/2019 – 279,

rok szkolny 2019/2020 – 254,

rok szkolny 2020/2021 – 102.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka realizują:

- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 23
- Zespół Szkół nr 9
- Przedszkole Specjalne

Wydane opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka:

rok szkolny 2018/2019 – 137,

rok szkolny 2019/2020 – 99, rok szkolny 2020/2021 – 83.

Wczesna interwencja czyli oddziaływanie medyczne i rehabilitacyjne realizuje Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny w Jastrzębiu-Zdroju.

Wydane orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla uczniów z głęboką niepełnosprawnością intelektualną:

rok szkolny 2018/2019 – 14,

rok szkolny 2019/2020 – 22,

rok szkolny 2020/2021 – 7.

Wydane informacje o wynikach diagnozy (np. na potrzeby służby zdrowia, komisji ds. orzekania o niepełnosprawności):

rok 2018 – 94,

rok 2019 – 167,

rok 2020 – 164,

rok 2021 – 20.

Dzieci z niepełnosprawnością objęte są różnymi formami pomocy na terenie Poradni, takimi jak terapia psychologiczna (indywidualna oraz grupowa), terapia logopedyczna, indywidualne porady i konsultacje. Od wielu lat corocznie prowadzone są grupy terapeutyczne dla uczniów w normie intelektualnej z całościowymi zaburzeniami rozwoju. Coraz większym zainteresowaniem cieszy się np. terapia dzieci z mutyzmem wybiórczym. Uczniowie z niepełnosprawnością korzystają również z takich form wsparcia jak terapia EEG-Biofeedback czy pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Rodzice dzieci z niepełnosprawnościami korzystają z indywidualnych porad i konsultacji, wsparcia psychologicznego oraz uczestniczą w „Szkole dla rodziców i wychowawców”, czy terapii rodzin.

Sport, kultura, rekreacja

Warunkiem właściwej adaptacji i integracji osób z niepełnosprawnościami jest ich pełny i aktywny udział w różnych formach życia społecznego. Niezbędne w procesie kompleksowej rehabilitacji staje się podejmowanie działań zmierzających do stwarzania osobom z niepełnosprawnościami możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacyjnym i turystycznym.

W Mieście Jastrzebie-Zdrój, takie działania, skierowane na rzecz osób z niepełnosprawnościami prowadzi: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Ośrodek kultury.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (MOSiR) w Jastrzębiu-Zdroju.

Impreza organizowana przez MOSiR bezpośrednio dedykowana dzieciom, młodzieży z niepełnosprawnościami, a także dorosłym z niepełnosprawnościami to **“Olimpiada dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej”** organizowana w listopadzie. W olimpiadzie udział biorą podopieczni jastrzębskich i okolicznych placówek, średnio ponad 200 uczestników podczas imprezy.

Na Hali Widowiskowo- Sportowej, odbywają się imprezy organizowane przez stowarzyszenia, w tym **organizacja Dnia Aktywności Motorycznej MATP** przez Stowarzyszenie INIEMAMOCNI działające przy Szkole Podstawowej Nr 23, a także na lodowisku JASTOR – **Śląski Mityng Olimpiad Specjalnych w łyżwiarstwie Szybkim** oraz w **Jeździe Szybkiej na Wrotkach** dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, organizowane przez Klub Olimpiad Specjalnych WIGOR działający przy Zespole Szkół Nr 9 w Jastrzębiu-Zdroju.

Na krytej pływalni LAGUNA odbywają się również w soboty stałe zajęcia w wodzie dla Pań po mastektomii zrzeszonych w klubie AMAZONKI.

Wśród imprez organizowanych przez MOSiR jest wiele innych, w których osoby z niepełnosprawnościami w zależności o stopnia i rodzaju niepełnosprawności mogą i biorą udział. m.in. rajdy rowerowe, biegi uliczne (startują na wózkach), imprezy rekreacyjne, w tym koncerty i festyny (umożliwiamy wjazd w/w osobom pod scenę).

Wszystkie obiekty MOSiR-u są przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami. W trakcie meczy organizowanych przez kluby sportowe na obiektach MOSiR-u, z udziałem publiczności, również są wydzielone miejsca dla osób z niepełnosprawnościami.

Miejski Ośrodek Kultury (MOK) w Jastrzębiu-Zdroju, współpracuje z instytucjami oświatowymi i stowarzyszeniami wspomagając ich działalność a w szczególności organizację takich imprez jak: Festiwal Poezji Dziecięcej „Wesołe Strofy” czy dzień Godności Osoby Niepełnosprawnej.

Osoby z niepełnosprawnością, zarówno dzieci jak i dorośli, uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych skierowanych do wszystkich mieszkańców naszego miasta , które organizowane są w plenerze jak i placówkach przystosowanych do przyjmowania osób z niepełnosprawnością tj. kinie Centrum czy Domu Zdrojowym.

Formy pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art.2.1. *ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku*). Pomoc społeczną w Jastrzębiu-Zdroju realizuje zgodnie z w/w ustawą Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Dom Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art.3.1. *ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku*).

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej między innymi w szczególności z powodu niepełnosprawności:

Kryterium dochodowe

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom w przypadku kiedy miesięczny dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w art.8, ust.1 ustawy o pomocy społecznej:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty **701,00 zł. netto**,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **528,00 zł. netto**,

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

Lp	Dane statystyczne	2018	2019	2020
1	Liczba rodzin	413	427	404
2	Liczba osób w rodzinach	668	641	579
	W tym: liczba osób z niepełnosprawnością	499	517	511

Formy Pomocy świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju zgodnie z ustawą o pomocy społecznej

I. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy,
- specjalny zasiłek celowy

II. ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- pomoc rzeczowa,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
- pobyt w domu pomocy społecznej.

Świadczenia pieniężne

Zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Osoba niezdolna do pracy z tytułu wieku to osoba, która osiągnęła wiek emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Maksymalna kwota zasiłku stałego wynosi 645,00 zł. miesięcznie, minimalna - 30,00 zł. miesięcznie.

Zasiłek wypłacany jest w wysokości różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem osoby w przypadku osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowym na osobę w rodzinie, a dochodem na osobę w przypadku osoby w rodzinie.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, tj.:

1. osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
2. rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek celowy

Wypłacany jest w celu zaspokojenia niezbędnej (konkretnej) potrzeby bytowej, a tym samym może być przeznaczony między innymi na:

- koszty zakupu żywności, leków, leczenia,
- zakup opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego,
- zakup środków czystości,

Dodatkowo osobom bezdomnym oraz innym osobom, niemającym dochodu czy możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może zostać przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia

zdrowotne. Ten rodzaj zasiłku może być przyznany także w formie biletu kredytowanego. Zasiłek celowy może być również przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku:

- zdarzenia losowego,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W tych przypadkach pomoc może być przyznana niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi.

Specjalny zasiłek celowy

Jest świadczeniem, które na podstawie art.41 *ustawy o pomocy społecznej* może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe. Jednak jego wysokość nie może przekroczyć odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Ta forma zasiłku ma charakter uznaniowy, a zatem przyznanie go zależy od okoliczności sprawy oraz środków finansowych Ośrodka.

Świadczenia niepieniężne

Pomoc w postaci gorącego posiłku

Pomoc w postaci gorącego posiłku może być przyznana bezpłatnie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 150 % kryterium dochodowego.

Pomoc w formie posiłku może zostać przyznana:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- uczniom do czasu ukończenia nauki w szkole ponadgimnazjalnej,
- osobom i rodzinom w szczególności z powodu:
 - ubóstwa,
 - sieroctwa,
 - bezdomności,
 - bezrobocia,
 - niepełnosprawności,
 - długotrwałej lub ciężkiej choroby,
 - przemocy w rodzinie,
 - potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
 - bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia
 - gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,

- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.
- zwłaszcza osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym, - w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

Praca socjalna

Zgodnie z art.45, ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Celem tej formy pomocy w wymiarze jednostkowym jest doprowadzenie - przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału osób, których dotyczy - do osiągnięcia stanu, w którym osoby te w miarę własnych możliwości będą mogły funkcjonować w społeczności lokalnej, a co za tym idzie wypełniać role społeczne i posiadać dostęp do określonych dóbr.

Praca socjalna jest świadczona osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, w którym opracowuje się ocenę sytuacji osoby/rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej. Co ważniejsze, narzędzie to określa także uprawnienia oraz zobowiązania stron (pracownika socjalnego i osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc), w ramach wspólnie podejmowanych działań. Tak, więc odmowa zawarcia lub nie dotrzymanie postanowień kontraktu przez osobę/rodzinę może stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub też wstrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Tą formą wsparcia obejmuje się osoby/rodziny bez względu na posiadany dochód

Są opłacane zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu zdrowotnym, ustawą o pomocy społecznej oraz o świadczeniach rodzinnych. Świadczenia te przysługują osobom pobierającym zasiłek stały, jeżeli nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.

Ponadto - zgodnie z ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych - do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie mają prawo:

1. osoby objęte powszechnym - obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, zwane dalej „ubezpieczonymi”,
2. inne niż ubezpieczeni osoby posiadające obywatelstwo polskie i posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe, o którym mowa w art.8 ustawy o pomocy społecznej, co do których nie stwierdzono okoliczności, o której mowa w art.12 tej ustawy, na zasadach i w zakresie określonych dla ubezpieczonych,
3. inne, niż wymienione w pkt 1 i 2, osoby posiadające obywatelstwo polskie i posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które nie ukończyły 18 roku życia lub są w okresie ciąży, porodu i połogu.

Pomoc rzeczowa

Taka forma pomocy polega np. na zakupie przez pracownika socjalnego dla podopiecznego różnego typu odzieży, obuwia, żywności czy też niezbędnego sprzętu, itp. w sytuacji, gdy zachodzi prawdopodobieństwo zmarnotrawienia środków finansowych lub osobie nie mającej możliwości ich zakupić (chorej, leżącej).

Poradnictwo specjalistyczne

Ta forma pomocy (szczególnie poradnictwo prawne, psychologiczne oraz rodzinne) jest świadczona osobom/rodzinom, mającym trudności lub wykazującym potrzebę wsparcia w rozwiązaniu swoich problemów życiowych bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo prawne realizuje się poprzez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, a także ochrony praw lokatorów. Na poradnictwo psychologiczne składają się procesy diagnozowania i profilaktyki. Natomiast poradnictwo rodzinne obejmuje wszelkiego typu problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze występujące zarówno w rodzinach naturalnych, jak i rodzinach zastępczych oraz problemy opieki nad osobą z niepełnosprawnością.

Interwencja kryzysowa

Jest to zespół interdyscyplinarnych działań, jakie są podejmowane na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Głównym celem jest przywrócenie równowagi psychicznej oraz umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a tym samym zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Tą formą wsparcia obejmuje się osoby/rodziny bez względu na posiadany dochód

Schronienie, posiłek i niezbędne ubranie

Osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona.

Schronienie

1. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.
2. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia osobom bezdomnym, które podpisały kontrakt socjalny, całodobowe, tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmacnianie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.
- 2b. Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi zapewnia osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, zakład opiekuńczo-leczniczy lub zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, tymczasowe schronienie wraz z usługami opiekuńczymi oraz usługami ukierunkowanymi na wzmacnianie aktywności społecznej, w miarę możliwości wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej.
3. Noclegownia zapewnia schronienie osobom bezdomnym, świadcząc tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia.
4. Tymczasowe schronienie może być udzielone również w formie ogrzewalni, która umożliwia interwencyjny, bezpieczny pobyt w ogrzewanych pomieszczeniach wyposażonych co najmniej w miejsca siedzące.

5. W noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych, ogrzewalni mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce.

Niezbędne ubranie, posiłek

1. Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej odpowiedniego rozmiaru bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do pory roku.
2. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.
3. Pomoc, o której mowa w ust. 2, przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.
4. Osoba lub rodzina może otrzymać *pomoc* w formie rzeczowej w postaci produktów żywnościowych.

Pomoc, o której mowa w ust. 1-4, przyznawana:

- a) doraźnie dzieciom i młodzieży,
- b) w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej albo zdarzenia losowego nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej, a wydatki poniesione na udzieloną pomoc nie podlegają zwrotowi.

Magazyn żywności

Ośrodek prowadzi magazyn żywności w ramach Programu Operacyjnego „Pomoc żywnościowa 2014-2020”. Podopieczni są objęci cykliczną pomocą żywnościową otrzymując artykuły spożywcze.

Usługi opiekuńcze

W zależności od stanu zdrowia, osoby starsze w tym również z niepełnosprawnością, które wymagają pomocy w codziennym funkcjonowaniu, mogą skorzystać ze **wsparcia w formie usług opiekuńczych**. Podstawowe usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, w tym zapewnienie kontaktu z otoczeniem, podstawową opiekę higieniczną, a także dostarczanie posiłków do miejsca zamieszkania. Specjalistyczne usługi opiekuńcze udzielane są osobom z niepełnosprawnościami, starszym, chorym lub zaburzonym psychicznie. Usługi te dostosowane są do szczególnych potrzeb klientów wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i obejmują

m.in.: zabiegi rehabilitacyjne, konsultacje psychologiczne, logopedyczne, pedagogiczne oraz usługi asystenta osoby z niepełnosprawnością.

Usługi opiekuńcze podstawowe w liczbach

	2018	2019	2020
Usługi opiekuńcze – ogółem			
Liczba osób, którym realizowano świadczenie	175	213	185
Liczba rodzin, którym realizowano świadczenie	172	208	181
Liczba osób w rodzinach	227	259	209
W tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze			
Liczba rodzin	1	3	0
Liczba osób w rodzinach	2	7	0

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

	2018	2019	2020
Liczba osób, którym realizowano świadczenie	7	6	3
Liczba rodzin, którym realizowano świadczenie	7	5	2
Liczba osób w rodzinach	12	6	3

Domy pomocy społecznej

Osobom, które wymagają całodobowej opieki, Miasto zapewnia **pobyt w domu pomocy społecznej**. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązujących standardów dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku lub choroby. Formy i zakres usług wynikają z indywidualnych potrzeb mieszkańców z uwzględnieniem świadczeń z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy domów, dla:

1. osób w podeszłym wieku;
2. osób przewlekle somatycznie chorych;
3. osób przewlekle psychicznie chorych;
4. dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną;
5. dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną;
6. osób z niepełnosprawnością fizyczną;
7. osób uzależnionych od alkoholu.

Skierowanie do domu pomocy społecznej jest możliwe po wyczerpaniu wszelkich dostępnych metod wsparcia osoby w środowisku domowym.

Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej

Lp.	Dane statystyczne	2018	2019	2020
1	Liczba osób, którym opłacano pobyt w domu pomocy społecznej poza Miastem Jastrzębie-Zdrój	74	76	77
2	Liczba świadczeń	828	844	867
3	Liczba rodzin	74	76	76
4	Liczba osób w rodzinach	74	76	77
5	Liczba osób skierowanych w danym roku	18	6	15
6	Liczba osób przebywających w DPS „Dar Serca” w Jastrzębiu – Zdroju	43	43	42

Dom Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej „Dar Serca” w Jastrzębiu-Zdroju ul. Kaszubska 6 przeznaczony jest dla 37 osób w podeszłym wieku. Aktualnie przebywa w placówce z orzeczoną niepełnosprawnością

20 osób – o stopniu znacznym

3 osoby- o stopniu umiarkowany

2 osoby – o stopniu lekkim

Dom zapewnia zakres usług zgodny ze standardami określonymi w Ustawie o Pomocy Społecznej. Są to usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, zdrowotne.

Dom zapewnia całodobową opiekę osobom w nim przebywającym i zaspokaja potrzeby mieszkańców. W tym zapewnia ochronę godności osobistej, możliwość rozwoju osobowości, aktywizację, poczucie intymności, swobodny kontakt ze środowiskiem lokalnym, opiekę pielęgniarstwa, lekarską, socjalną, działania socjoterapeutyczne mające na celu zwiększenie świadomości przeżywania wieku podeszłego. Zakres świadczonych usług uwzględniają stopień fizycznej i psychicznej sprawności mieszkańca.

W Domu działa zorganizowany Zespół Terapeutyczno-Opiekuńczy składający się z pracowników, którzy opracowują indywidualne plany wspierania mieszkańców i wspólnie je realizuje. Dążymy do budowania sieci oparcia społecznego dla osób z niepełnosprawnością i starszych poprzez prowadzenie działalności opiekuńczej, edukacyjnej i kulturalnej. Codziennie prowadzone są zajęcia terapeutyczne rozwijające zainteresowania osób starszych, organizację życia towarzyskiego, kształtowanie postaw społecznych, tolerancję i życzliwość.

W celach zapewnienia zdrowia DPS współpracuje z lekarzem pierwszego kontaktu oraz prowadzi szereg konsultacji lekarskich, które mają na celu poprawę życia osób chorych. W ramach zapewnienia zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańcom DPS dba o specjalistyczny sprzęt rehabilitacyjny np. łózka specjalistyczne, podnośniki, wózki inwalidzkie. Teren Domu dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W związku z tym w celach integracji są tworzone coroczne plany imprez i wydarzeń do których realizacji zapraszane są podmioty i instytucje ze środowiska lokalnego.

Inne przedsięwzięcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej

PROJEKT „SOS dla Seniora – dłużej w domu, bezpieczniej, aktywniej, pewniej”

W roku 2019 Stowarzyszenie „EBI ASSOCIATION” z Jastrzębia - Zdroju, rozpoczęło realizację projektu „SOS dla Seniora- dłużej w domu, bezpieczniej, aktywniej, pewniej” we współpracy z firmą Opieka Nova oraz Miastem Jastrzębie – Zdrój i Ośrodkiem Pomocy Społecznej - realizatorem projektu wskazanym przez Miasto.

Projekt będzie trwał do 31.12.2021 roku i zajmuje się wdrażaniem dla osób w wieku 60 + usługi opiekuńczej – zdalnej, tzw. teleopieki wraz z innymi typami wsparcia zależnymi od indywidualnych potrzeb uczestników projektu, takimi jak np.: usługi doraźne czyli towarzyszenie przy wizycie w urzędzie, przy czynnościach higienicznych, zajęcia aktywizujące w klubie seniora.

W kolejnych latach Ośrodek Pomocy Społecznej nadal będzie realizował wyżej wskazane zadania ustawowe.

Program asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

W 2020 roku Miasto Jastrzębie-Zdrój przystąpiło do realizacji resortowego Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”- edycja 2019-2020 finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Program adresowany był do osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych, które wymagały usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Program miał na celu:

1. wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wydawane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z2019 r. poz. 1172 ze zm.) albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych;
2. możliwość skorzystania przez osoby z niepełnosprawnością z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym;
3. ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia;
4. przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością, umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy też sportowych.

Usługi asystenta w szczególności polegały na pomocy asystenta w:

- a) wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika Programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne/rozrywkowe/społeczne/ sportowe itp.);
- b) wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne;
- c) zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji;
- d) załatwieniu spraw urzędowych;
- e) nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami;
- f) korzystaniu z dóbr kultury (tj. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.).

Usługi asystenta realizowane były przez 7 dni w tygodniu, w godz. 7:00 –22:00. Maksymalna ilość godzin przypadająca na jednego uczestnika nie mogła być większa niż 30 godzin miesięcznie.

W roku 2020 z w/w usługi skorzystały 3 osoby z niepełnosprawnością i zrealizowano 300 godzin usług asystenckich.

W celu umożliwienia osobom z niepełnosprawnościami pełnej integracji ze środowiskiem Miasto Jastrzębie – Zdrój uruchomiło i wyposażyło w 2016 roku mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością w ramach projektu „O krok do przodu” z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego; Priorytet IX. Włączenie społeczne dla działania: 9.1. Aktywna integracja dla poddziałania 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym- projekty OPS i PCPR. Mieszkanie chronione dla osób z niepełnosprawnością to pierwsza tego typu innowacyjna oferta pomocy skierowana do osób z niepełnosprawnościami na terenie Miasta. **W roku 2018** z jego usług skorzystało **12 osób** z niepełnosprawnościami, **w 2019, 10 osób** z niepełnosprawnościami, natomiast w **2020 roku, 7 osób** z niepełnosprawnościami.

Celem funkcjonowania mieszkania jest stworzenie jego mieszkańcom warunków do godnego, możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia, zgodnie z indywidualnymi wyborami, w poszanowaniu odrębności, w poczuciu pełnej integracji ze społeczeństwem, przy zapewnieniu niezbędnego wsparcia specjalistów.

- Mieszkanie chronione w szczególności:
 - zapewnia odpowiednie warunki bytowe umożliwiające prowadzenie samodzielnego gospodarstwa domowego,
- pomaga w integracji ze środowiskiem poprzez rozwój umiejętności prawidłowego wchodzenia w relacje i role społeczne,
- umożliwia przygotowanie do pełnej samodzielności poprzez doskonalenie umiejętności prowadzenia samodzielnie gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami codziennego życia, zarządzania posiadanymi środkami finansowymi,
- stwarza możliwości samodzielnego rozwiązywania trudności życiowych, emocjonalnych, rodzinnych,
- rozwija umiejętności planowania i wykorzystania czasu wolnego,
- umożliwia rozwijanie i utrwalanie poczucia odpowiedzialności za własne życie i prawidłowe pełnienie ról społecznych,
- uczy ponoszenia konsekwencji własnych decyzji i działań,
- umożliwia funkcjonowanie w warunkach odpowiadającym warunkom życia społeczeństwa.

Mieszkanie chronione znajduje się w spokojnej, dobrze skomunikowanej dzielnicy Miasta. Składa się z dwóch pokoi, łazienki, kuchni, tarasu oraz dużego pomieszczenia piwnicznego. Zostało wyposażone we wszelkie niezbędne meble, urządzenia AGD i RTV, sprzęty i artykuły gospodarstwa domowego. Ponadto udostępniono uczestnikom ręczniki, pościel. Osoba z niepełnosprawnością przychodząc do mieszkania musi zabrać ze sobą wyłącznie odzież, obuwie i kosmetyki.

Na co dzień w mieszkaniu pracuje asystent osoby z niepełnosprawnością oraz opiekun osoby z niepełnosprawnością. Wsparcie świadczone w mieszkaniu obejmuje przede wszystkim: pracę socjalną oraz poradnictwo specjalistyczne. Funkcjonowanie mieszkania zostało oparte na cyklicznych turnusach umożliwiających pobyt w mieszkaniu od poniedziałku od godz. 14.30 do soboty do godz. 8.30. Jednocześnie w mieszkaniu mogą przebywać 2 osoby z niepełnosprawnościami. Na pobyt w trakcie jednego turnusu, który trwa 4 miesiące, wybierane są 4 osoby.

Pobyty tygodniowe w mieszkaniu są naprzemienne: w jednym tygodniu 2 osoby (np. mężczyźni), w drugim tygodniu 2 osoby (np. kobiety). W trakcie całego pobytu w mieszkaniu zapewniona jest opieka asystenta bądź opiekuna.

Główną ideą funkcjonującego mieszkania chronionego jest przeprowadzanie przez asystenta treningów z osobami z niepełnosprawnościami dostosowanych do indywidualnych potrzeb. Dla każdej z osób asystent przygotowuje diagnozę, z której wynikają deficyty wymagające wsparcia. W trakcie pobytu asystent aktywnie uczestniczy w procesie nabywania bądź doskonalenia umiejętności niezbędnych w życiu codziennym jedynie na początku. Z czasem, gdy osoba z niepełnosprawnościami nabywa wprawy, udział asystenta jest powoli wycofywany, aż do całkowitej samodzielnej realizacji danej czynności. Pobyt w mieszkaniu treningowym uczy samodzielności, pozwala na pewniejsze poruszanie się w życiu codziennym w każdej jego sferze. Przez treningi społeczne rozumie się uczenie, wspieranie, rozwijanie i usprawnianie czynności, umiejętności i zachowań niezbędnych w codziennym życiu w szczególności w zakresie: dbania o zdrowie, gospodarowania pieniędzmi, spędzania wolnego czasu, załatwiania spraw w urzędach, przygotowywania posiłków, robienia zakupów, prania, sprzątania, regulowania opłat, samodzielnego poruszania się po mieście, dojazdu do pracy, szkoły czy uczelni, rehabilitacji, udziału w imprezach kulturalno-rekreacyjnych, prowadzenia życia towarzyskiego. Znaczenie ma tutaj „wyjęcie” osoby z niepełnosprawnością z jej dotychczasowych warunków bytowych, domu rodzinnego, gdyż przebywając 24 h na dobę poza domem mają bardzo realny obraz tzw. prawdziwego życia, oczywiście pod czujnym okiem odpowiednio wykwalifikowanych osób/opiekunów. Początkowe obawy i lęki z czasem zaczynają przeradzać się w motywację do zmian, wiarę w to, że mogą więcej, bez ograniczeń i często też nadopiekuńczości rodziców/opiekunów prawnych. Dodatkowym pozytywem całej sytuacji jest też poprawa relacji z rodziną, która bardzo często ma okazję nabrania oddechu, odpoczynku od

trudów życia i opieki nad osobą z niepełnosprawnością. W rezultacie zacieśniają się więzi rodzinne, co również bardzo pozytywnie wpływa na rozwój oraz chęć dalszej pracy nad sobą i usamodzielnianie się osób gdyż rozwijając swoje zdolności zwiększa się chęć podzielenia się nimi a tym samym wzrasta poziom komunikacji, otwarcia się na otoczenie. Na każdy tydzień pobytu uczestnicy otrzymują wsparcie finansowe w postaci zasiłków z pomocy społecznej. Otrzymane środki są przeznaczone np. na zakup produktów żywnościowych, środków czystości, organizację czasu wolnego. Mieszkanie chronione wyposażone jest w dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością urządzenia do ćwiczeń fizycznych, dzięki którym osoby te mogą rozwijać aktywność fizyczną.

Wsparcie otrzymane przez osoby z niepełnosprawnością w mieszkaniu chronionym treningowym przekłada się na poprawę funkcjonowania tych osób poprzez dostępność informacji, edukacji, a także dostępność architektoniczną mieszkania. Każdy uczestnik otrzymuje zindywidualizowaną pomoc, która w dłuższej perspektywie czasu pozwoli na osiągnięcie niezależności i umiejętności radzenia sobie przez osoby z niepełnosprawnością w ich otoczeniu. Nauka poprzez różnego rodzaju treningi, wsparcie i pomoc specjalistów ukierunkowana na poszczególne problemy i deficyty z którymi borykają się na co dzień osoby z niepełnosprawnością da w codziennym funkcjonowaniu efekty w postaci: pewności siebie, rozwoju, zwiększonej samodzielności, zażegnania lęków, umiejętności dokonywania słusznych wyborów oraz świadomych decyzji.

Bardzo ważnym aspektem działań i pracy z osobami z niepełnosprawnościami w mieszkaniu chronionym jest współpraca z innymi podmiotami, m.in. Warsztat Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej czy szkoły specjalne. Połączenie sił w pracy z osobami z niepełnosprawnościami umożliwia wdrażanie pozytywnych zmian w długiej perspektywie. Uczestnictwo w Warsztacie Terapii Zajęciowej osób z niepełnosprawnościami jest jedną z podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej tych osób co w połączeniu z pracą z uczestnikiem w ramach uczestnictwa w mieszkaniu chronionym daje dużo lepsze efekty.

Grupa wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych z turnusem rehabilitacyjnym

Kolejnym ważnym i wartym uwagi działaniem skierowanym w stronę osób z niepełnosprawnością jest systematyczne organizowanie i prowadzenie zajęć grupy wsparcia dla rodziców/opiekunów prawnych dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością. Wsparcie jest realizowane od 2016 roku. **W 2018 roku** wsparciem objęto **20 osób** (10 rodziców/opiekunów i 10 dzieci), **w 2019 roku** wsparciem również objęto **20 osób** (10 rodziców/opiekunów i 10 dzieci). Z uwagi na trwający stan zagrożenia epidemiologicznego COVID-19 **w 2020 roku nie udało się** utworzyć grupy wsparcia i zorganizować wyjazdu na turnus rehabilitacyjny. Zadanie to jest przeniesione do realizacji na 2021 rok.

Udział w działaniach grupy wsparcia dla rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnością daje wsparcie zindywidualizowane, które umożliwia wdrażanie pozytywnych zmian wśród rodzin objętych wsparciem w dłuższej perspektywie czasu. Dzięki wsparciu specjalistów, rodzice nauczyli się jak żyć z niepełnosprawnością dziecka, jak go wspierać, jak razić sobie z trudnościami dnia codziennego. W ramach grupy wsparcia odbywają się spotkania prowadzone przez takich specjalistów jak logopeda, psycholog, rehabilitant, seksuolog, specjalista w zakresie neurologii, specjalista w zakresie pediatrii, dietetyk, prawnik. Zajęcia z w/w specjalistami stanowią bardzo istotne wsparcie, rodzice/opiekunowie mogą skonsultować się ze specjalistami, często trudno dostępnymi w ramach NFZ, rozwiązać swoje obawy, poinformować się odnośnie odpowiedniego, wskazanego postępowania w indywidualnych przypadkach. Z racji stosunkowo małej ilości osób w grupie (10), jej uczestnicy łatwiej otwierają się przed prowadzącymi zajęcia ekspertami i nawiązują porozumienie. Bardzo istotny jest też kontakt rodziców/opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami z innymi osobami doświadczającymi podobnych rozterek, dylematów i problemów. Wszystko to, razem stanowi ogromne wsparcie dla opiekunów/rodziców, co przekłada się w dużym stopniu na ich relacje z dziećmi/podopiecznymi. Uczy ich relacji i budowania wzajemnego zaufania.

Uczestnicy grupy wsparcia biorą udział w 2-tygodniowych turnusach rehabilitacyjnych, gdzie propagowania i rozwijana jest aktywność fizyczna osób z niepełnosprawnością. Rodzice/opiekunowie osób z niepełnosprawnością otrzymują wsparcie w postaci działań skierowanych również do nich (usługa wytchnieniowa, wsparcie psychologiczne, poradnictwo specjalistyczne). Dzięki udziałowi w grupie wsparcia i wyjazdowi na turnus rehabilitacyjny rodzice odzyskują równowagę i wiarę we własne umiejętności i kompetencje rodzicielskie. Odzyskują też siłę do walki o zdrowie dziecka a powstałe dzięki projektowi przyjaźnie pomiędzy uczestnikami dają motywację i wsparcie do dalszej walki o lepsze jutro.

Asystent / opiekun osób niepełnosprawnych

Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców z niepełnosprawnościami w Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektu „Rozwój usług społecznych na terenie Miasta Jastrzębie- Zdrój” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego; Priorytet IX. Włączenie społeczne dla działania: 9.2. Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne dla poddziałania: 9.2.5. Rozwój usług społecznych, stworzono stanowisko asystenta ON. Zadaniem asystenta ON jest wsparcie, asysta osób z niepełnosprawnościami w miejscu ich zamieszkania. Asystent pełni rolę osoby wspierającej, prowadzącej różnego rodzaju treningi i pomoc w trudnościach dnia codziennego. Pomaga w organizowaniu wizyt lekarskich, organizowaniu dnia codziennego, sprawach urzędowych, zakupach. Jest wsparciem i oparciem dla osoby z niepełnosprawnością, która często staje się dla ON prawą

ręką. Każda z osób z niepełnosprawnością ma jakieś potrzeby, pragnienia. Asystent otwiera przestrzeń do osiągania nowych umiejętności, możliwości rozwoju daje szansę na nową jakość życia. Staje się kimś bliskim, godnym zaufania i potrzebnym w codziennym życiu. Osoby z niepełnosprawnością bardzo sobie cenią pomoc i wsparcie asystenta ON, niejednokrotnie zwracając uwagę na istotną rolę jaką pełni on w ich życiu. **W 2018 roku** wsparciem asystenta osób z niepełnosprawnościami **objęto 12 osób**, natomiast w **roku 2019, 15 osób**.

Klub integracji społecznej

W ramach projektu „O krok do przodu” w 2016 roku powstał Klub Integracji Społecznej mieszczący się przy ulicy Wrzosowej 4- 8- 12. Celem działalności Klubu jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia oraz integracja społeczno- zawodowa uczestników zajęć. **W roku 2018** wsparciem działań KIS objętych zostało **7 osób** z niepełnosprawnością, **w 2019 roku, 5 osób** z niepełnosprawnością, natomiast **w 2020 roku, 1 osoba** z niepełnosprawnością. Działalność KIS zakłada prowadzenie długofalowych i wszechstronnych działań, mających na celu aktywny udział osób w życiu społecznym i zawodowym. Do głównych zadań Klubu należy wsparcie społeczne i zawodowe uczestników Klubu, prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego, organizacja działań o charakterze terapeutycznym, edukacyjnym i społecznym oraz współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie realizacji powyższych zadań. Osoby z niepełnosprawnościami w ramach działań Klubu brały czynny udział w działaniach Kawiarenki Klubowej, w wyjazdach edukacyjnych, spotkaniach organizowanych ze specjalistami. Ponadto osoby z niepełnosprawnościami uczestniczące w działaniach KIS objęte są indywidualizowanym doradztwem psychologicznym i zawodowym dostosowanym do potrzeb i możliwości osoby z niepełnosprawnością.

Osoby z niepełnosprawnościami w ramach wsparcia doradcy zawodowego KIS otrzymują kompleksową pomoc w tworzeniu Indywidualnego Programu Działania (IPD), oraz tworzenia dokumentów aplikacyjnych celem ubiegania się o pracę w miejscach, gdzie poszukiwane są osoby z niepełnosprawnościami, zwłaszcza w zakładach pracy chronionej. Oferty są personalizowane pod kątem możliwości i predyspozycji osoby z niepełnosprawnością (stopień i rodzaj niepełnosprawności). Ważną rolę odgrywają również konsultacje psychologiczne w trakcie których osoby z niepełnosprawnością pozbywają się lęku i obaw, zwiększają pewność siebie i otwierają się na otoczenie, integrując się ze społeczeństwem.

W ramach Klubu Integracji Społecznej odbywają się między innymi:

- zajęcia indywidualne z psychologiem,
- konsultacje indywidualne uczestników z doradcą zawodowym,
- szkolenia zawodowe uczestników projektu dostosowane do potrzeb i predyspozycji uczestników,

- warsztaty przedsiębiorczości,
- kurs obsługi komputera- ECDL e-Citizen,
- trening autoprezentacji,
- trening z umiejętnego rozwiązywania i przewyciężenia konfliktów,
- warsztaty z efektywnej komunikacji,
- propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- trening profilaktyki zdrowotnej,
- szkolenia z prawa pracy,
- trening wyrażania emocji i radzenia sobie z nimi,
- poradnictwo oraz wsparcie w zakresie podniesienia kompetencji życiowych.

Komunikacja

Osoby doświadczające trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się mogą kontaktować się z Urzędem Miasta Jastrzębie-Zdrój za pośrednictwem: poczty elektronicznej, oraz osobiście w Kancelarii ogólnej (pokój 020A) Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój. Proste sprawy urzędowe załatwiane są bezpośrednio przez pracowników Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój, posługujących się językiem migowym. Załatwienie takiej sprawy przez osobę uprawnioną nie wymaga wcześniejszego zgłoszenia.

W sprawach szczególnie skomplikowanych, osoba uprawniona powinna zgłosić chęć skorzystania z pomocy tłumacza co najmniej na 3 dni robocze przed tym zdarzeniem, z wyłączeniem sytuacji nagłych. Usługa jest bezpłatna dla osoby uprawnionej będącej osobą z niepełnosprawnością w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Osoby niesłyszące i niemówiące mogą przy pomocy wiadomości tekstowej SMS zasięgnąć wszelkich potrzebnych informacji w Urzędzie Miasta, a także zgłosić sprawę. Dla zapewnienia alternatywnej drogi komunikacji z osobami niezdolnymi do przekazywania informacji głosowych, Urząd Miasta uruchomił specjalną linię telefoniczną o numerze 516 844 320. Wiadomości SMS odbierane są całodobowo przez pracowników Straży Miejskiej, którzy udzielają odpowiedzi na zadane pytanie lub w odpowiedzi na otrzymane zgłoszenie podejmują stosowne działania.

W Urzędzie Miasta Jastrzębie-Zdrój został powołany Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Osób Niepełnosprawnych.

Zasadniczym elementem wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami jest zapewnienie maksymalnej dostępności przestrzeni publicznych (np. siedzib urzędów, przychodni lekarskich, dworców, parków, miejsc rekreacji i wypoczynku, obiektów szkolnictwa) oraz miejsc codziennego użytku (m.in. budynków mieszkalnych, sklepów). Poprzez dostępność przestrzeni i obiektów, o których mowa powyżej, należy rozumieć możliwość samodzielnego korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne korzystające z wózków inwalidzkich czy osoby niewidome. Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych umożliwi ich aktywizację, a tym samym korzystanie z wszelkich dóbr społecznych dostępnych niejednokrotnie wyłącznie dla pełnosprawnej części społeczeństwa. Warto podkreślić, że zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych jest zasadniczym, choć jednym z wielu, elementem polityki wyrównywania szans.

Funkcjonalność oraz dostępność budynków użyteczności publicznej wiąże się z oczywistą poprawą jakości życia codziennego osób z niepełnosprawnościami. Poprzez ułatwiony dostęp do usług można stworzyć osobom z niepełnosprawnościami warunki do realnego udziału w życiu społecznym.

Podstawą prawną, która reguluje dostęp do budynków użyteczności publicznej jest: Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U.2020.1333 t.j. z dnia 2020.08.03), która w art. 5. ust., 1 pkt. 4 mówi:

Obiekt budowlany wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając: niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich.

Osoby z różnymi niepełnosprawnościami bardzo często załatwiają sprawy w jastrzębskim magistracie, dlatego urząd dostosowany jest do ich potrzeb.

Z myślą o nich w holu wejściowym w Urzędzie Miasta Jastrzebie-Zdrój, zamontowany został terminal informacyjny. Jest to terminal z kolorowym poddrukami, z łatwo wyczuwalnymi elementami wypukłymi oraz czytelnym, kontrastowym układem graficznym uzupełnionym w postaci tekstów czarnodrukowych i pinów brajlowskich.

Terminal wyposażony jest w wypukły plan budynku urzędu, system nagłaśniający odczytujący komunikaty, klawiaturę oraz podpisy brajlowskie, wypukłe i w druku powiększonym.

Osoby niesłyszące i niemówiące mogą przy pomocy wiadomości tekstowej SMS (pod numerem 516 844 320) zasięgnąć wszelkich potrzebnych informacji w Urzędzie Miasta, a także zgłosić sprawę. Na poręczach w budynku magistratu są nakładki z informacją podaną alfabetem Braille’a, a przed schodami tzw. pola uwagi – żółte pasy informujące osoby niedowidzące, że wchodzi na stopień. Z kolei na przeszklonych powierzchniach (wszystkich szklanych drzwiach) znajdują się taśmy ostrzegawcze. W urzędzie są dwie windy, którymi osoby poruszające się na wózku inwalidzkim mogą się przemieszczać między piętrami. Przyciski w nich są podświetlane, dzięki czemu osobom z dysfunkcją wzroku łatwiej z nich korzystać. Ponadto przyciski dyspozycji z oznaczeniem numerycznym posiadają informacje w języku Braille’a.

Miasto Jastrzębie-Zdrój, dokonało diagnozy potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz stanu infrastruktury dostosowanej do ich potrzeb. Na podstawie tego sukcesywnie likwiduje bariery architektoniczne w jednostkach organizacyjnych miasta:

- budowa podjazdów przy budynkach użyteczności publicznej,
- zaniżanie krawężników przy istniejących oraz budowanych przejściach dla pieszych,
- przy budowanych lub remontowanych schodach terenowych wprowadza się elementy umożliwiające korzystanie ze schodów osób prowadzących wózki dziecięce,
- w ramach kompleksowych remontów i przebudów obiektów użyteczności publicznej wprowadza się windy osobowe.

Przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością

W 2012 roku, Polska ratyfikowała Konwencję ONZ o prawach Osób z niepełnosprawnościami. Potwierdziła tym samym, że osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i wolności. Konwencja ONZ o prawach Osób z niepełnosprawnościami jest pierwszym wiążącym instrumentem międzynarodowym dotyczącym praw człowieka, który odnosi się konkretnie do niepełnosprawności. Celem Konwencji jest „popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby z niepełnosprawnościami oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności”.

Treść konwencji

W preambule konwencji, między innymi:

- uznaje dyskryminację ze względu na niepełnosprawność za pogwałcenie godności i wartości człowieka oraz stwierdza, że osoby z niepełnosprawnościami, szczególnie kobiety i dziewczęta, są często narażone na wieloraką lub wzmocnioną dyskryminację,
- uznaje, że niepełnosprawność to wynik oddziaływania pomiędzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw i środowiska, co utrudnia pełny udział w życiu społecznym, na równi z innymi osobami,
- podkreśla znaczenie, jakie dla osób z niepełnosprawnościami ma ich samodzielność i niezależność, a także znaczenie, jakie ma dostępność środowiska fizycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego, opieki zdrowotnej, edukacji, informacji i komunikacji.

Pojęcie „osoby z niepełnosprawnością” (art. 1) obejmuje osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami.

Konwencja zawiera przepisy:

- zakazujące dyskryminowania osób z niepełnosprawnościami,
- nakazujące tworzenie warunków korzystania z praw na zasadzie równości z innymi osobami,
- nakazujące wprowadzenie rozwiązań specjalnie adresowanych do osób z niepełnosprawnościami, odpowiednio do rodzaju zagadnienia.

Zasady ogólne Konwencji (art. 3) to:

1. poszanowanie przyrodzonej godności, autonomii osoby, w tym swobody dokonywania wyborów, a także poszanowanie niezależności osoby,
2. niedyskryminacja,
3. pełny i skuteczny udział w społeczeństwie i integracja społeczna,
4. poszanowanie odmienności i akceptacja osób z niepełnosprawnościami, będących częścią ludzkiej różnorodności oraz ludzkości,
5. równość szans,
6. dostępność,
7. równość mężczyzn i kobiet,

8. poszanowanie rozwijających się zdolności dzieci z niepełnosprawnością oraz poszanowanie prawa tych dzieci do zachowania tożsamości.

Konwencja formułuje **podstawowe obowiązki państw** (art. 4), do których należą w szczególności:

1. **zapewnienie i popieranie pełnej realizacji praw człowieka** i podstawowych wolności wszystkich osób z niepełnosprawnościami, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność,
2. przy tworzeniu i wdrażaniu ustawodawstwa i polityki celem wprowadzenia w życie niniejszej konwencji, a także w toku podejmowania decyzji w zakresie spraw związanych z osobami z niepełnosprawnością, **ściśle konsultowanie się z osobami z niepełnosprawnościami**, a także angażowanie tych osób, w tym dzieci z niepełnosprawnością, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

3.Podmioty uczestniczące

Instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Instytucjonalną gotowość do świadczenia pomocy osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom posiadają jednostki pomocy społecznej, prowadzone przez organy administracji rządowej i samorządowej oraz organizacje pozarządowe.

Realizują one różnorodne formy wsparcia w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu zamieszkania oraz pomocy stacjonarnej, świadczonej poza miejscem zamieszkania.

Osoby, które między innymi ze względu na niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

W sytuacjach wymagających świadczenia usług bytowych i opiekuńczych całodobowo osoby niepełnosprawne mogą zostać umieszczone w domu pomocy społecznej, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, zakładzie opiekuńczo-leczniczym.

Działania na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w mieście Jastrzębie-Zdrój prowadzą następujące podmioty:

- Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój al. Piłsudskiego 60, Jastrzębie-Zdrój
- Powiatowy Urząd Pracy ul. Pszczyńska 134, Jastrzębie-Zdrój
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna ul. Wrocławska 1, Jastrzębie-Zdrój
- Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Opolska 9, Jastrzębie-Zdrój
- Dom Pomocy Społecznej ul. Kaszubska 6, Jastrzębie-Zdrój
- Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Szkolna 1, Jastrzębie-Zdrój
- Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Wielkopolska 1a Jastrzębie-Zdrój
- Zakład Aktywności Zawodowej ul. Dworcowa 17c Jastrzębie-Zdrój
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Harcerska 14b Jastrzębie-Zdrój
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 23 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Jastrzębiu-Zdroju
- Zespół Szkół Nr 9 Specjalnych im. dr. Mikołaja Witczaka w Jastrzębiu-Zdroju
- Przedszkole Specjalne w Jastrzębiu-Zdroju

Ponadto działania o charakterze inicjatywnym oraz konsultacyjno-opiniotwórczym podejmowane są przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Posiedzenia Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych odbywają się raz na kwartał lub według potrzeb.

Do zadań Rady należy:

a) inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz realizacji praw osób z niepełnosprawnościami,

b) opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami,

c)ocena realizacji powiatowych programów na rzecz osób z niepełnosprawnościami,

d)opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu pod kątem ich skutków dla osób z niepełnosprawnościami.

Należy nadmienić, że w każdej dziedzinie życia społecznego podejmowane są działania włączające osoby z niepełnosprawnością do aktywności i integracji z otaczającym je środowiskiem.

Organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Istotną rolę w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin pełnią organizacje pozarządowe. W głównej mierze są to organizacje skupiające osoby z konkretnym schorzeniem bądź dysfunkcją. Intensywność współpracy dotyczy szeroko rozumianej integracji społecznej, dzięki której osoby z niepełnosprawnością, czynnie uczestniczą w życiu społecznym, poprzez prowadzenie i organizację punktów informacyjnych oraz różnego rodzaju imprez okolicznościowych.

Na terenie Miasta Jastrzębie-Zdrój funkcjonują następujące organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami:

1. Komitet Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski w Jastrzębiu-Zdroju
2. Stowarzyszenie Ludzi Niepełnosprawnych w Jastrzębiu-Zdroju
3. Towarzystwo „Sprawni Inaczej”
4. Stowarzyszenie Jastrzębskich Amazonek „Amazonki”
5. Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Ich Rodziców „Tęcza”
6. Klub Sportowo-Turystyczny Niewidomych i Słabowidzących „Cross Jastrzębie”
7. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa „Bury Miś”
8. Stowarzyszenie „Projekt Dziesiątka”
9. Związek Harcerstwa Polskiego
10. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oddział w Jastrzębiu-Zdroju
11. Polski Związek Niewidomych Koło Jastrzębie-Zdrój
12. Jastrzębskie Stowarzyszenie Diabetyków
13. Stowarzyszenie Dar Serca
14. Jastrzębskie Stowarzyszenie Otwarte Drzwi
15. Stowarzyszenie Edukacyjne Pro-Active
16. Stowarzyszenie „Drabina”
17. Stowarzyszenie Wspólnota Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Zawsze Razem”
18. Stowarzyszenie „EBI Association”
19. Lokalna Grupa Działania „Wspólny Rozwój”
20. Fundacja PRO FUTURO
21. Fundacja „Ogniwo”
22. „KAŻDE DZIECKO MA SZNASĘ NA SUKCES”

- 23. Fundacja Trzeci Wymiar
- 24. FUNDACJA PL
- 25. „Fundacja Profesjologia Aktywizacji Rynku Pracy”
- 26. Fundacja Familia
- 27. Impuls Fabryka Kreatywności
- 28. Fundacja Bez Wykluczeń
- 29. Fundacja JSW
- 30. Fundacja Kampanii Społecznych Im. Św. Stanisława Papczyńskiego
„Edukacja dla rozwoju”

4. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
- bieżąca realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób z niepełnosprawnością finansowanych ze środków PFRON - aktywność instytucji w działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnością - funkcjonowanie na terenie miasta Warsztatu Terapii Zajęciowej, Zakładu Aktywności Zawodowej, Środowiskowego Domu Samopomocy, Domów Pomocy Społecznej - aktywne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością - miejska oferta kulturalna i sportowa dla osób z niepełnosprawnością - doświadczenie organizacji pozarządowych w planowaniu czasu wolnego, imprez kulturalnych, integracyjnych, sportowych dla osób z niepełnosprawnością - realizacja Strategii Rozwoju Miasta do roku 2030+ - wykwalifikowana kadra pomocy społecznej i urzędów działających na rzecz osób z niepełnosprawnością - bogata oferta edukacyjna dla dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności - współpraca instytucji samorządowych z pozarządowymi w zakresie wsparcia inicjatyw na rzecz osób z niepełnosprawnością - dostosowanie przedszkoli oraz szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnością - umowa z Powiatowym Zespołem ds. Orzekania zawarta przez miasto	- brak kompleksowej diagnozy potrzeb w obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnością, która umożliwiłaby ustalenie priorytetów dla całego środowiska (bez względu na obszar działania i rodzaj niepełnosprawności) - niewystarczające środki finansowe w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnością - niska aktywność osób bezrobotnych z niepełnosprawnością na rynku pracy - brak pracodawców chcących zatrudniać osoby z niepełnosprawnością - niska świadomość pracodawców o możliwościach zatrudnienia osób z niepełnosprawnością - zbyt małe zainteresowanie wolontariatem na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich bliskich - ograniczone środki na statutową działalność organizacji pozarządowych - niska konsolidacja organizacji pozarządowych - brak ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - bariery transportowe, architektoniczne, urbanistyczne, w komunikowaniu się oraz techniczne utrudniające pełen udział osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym - utrudniona dostępność do specjalistycznej pomocy medycznej np. okulista, rehabilitant - niska świadomość osób z niepełnosprawnością na temat swoich uprawnień - niewystarczająca współpraca służb działających na rzecz osób z niepełnosprawnością
Szanse	Zagrożenia
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie uznania prawa osób z niepełnosprawnością do pełnej integracji ze społeczeństwem oraz możliwości egzekwowania przysługujących im praw - współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom z niepełnosprawnością - wzrastająca społeczna akceptacja osób z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym - rozwinięta infrastruktura socjalna - likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnością oraz w budynkach użyteczności publicznej - możliwość uczestniczenia w procesie edukacji osób z niepełnosprawnością na wszystkich szczeblach nauki - rozwój różnych form środowiskowego wsparcia	- słabe zrozumienie specyfiki potrzeb osób z niepełnosprawnością w aspekcie edukacji, rehabilitacji społecznej i zawodowej - roszczeniowe nastawienie niepełnosprawnych świadczeniobiorców pomocy społecznej - brak kwalifikacji osób z niepełnosprawnością dostosowanych do potrzeb rynku pracy - zbyt rzadkie upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw - niemożność realizowania wszystkich zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej z powodu ograniczonych środków budżetowych i PFRON, co może powodować wypalenie zawodowe osób udzielających wsparcia

5. Cele Programu

Głównym celem niniejszego Programu jest wzmocnienie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w lokalnym życiu społecznym, zawodowym i gospodarczym, poprzez wyrównywanie szans tych osób i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Cele szczegółowe:

1. Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami.

Możliwości tkwiące w osobach z niepełnosprawnościami są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie, a poczucie zagrożenia bytu jest silniejsze niż w przeciętnych rodzinach. Wynika to z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji.

Sposób realizacji

- Inicjowanie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności.
- Prezentacja osiągnięć artystycznych, sportowych, naukowych, zawodowych osób z niepełnosprawnościami.
- Promowanie organizowanych imprez integracyjnych.
- Prowadzenie poradnictwa, doradztwa na temat potrzeb i problemów osób z niepełnosprawnościami.

Oczekiwane rezultaty

- pozytywne zmiany w świadomości społecznej odnośnie problematyki osób z niepełnosprawnościami
- wzrost aktywności osób z niepełnosprawnością oraz organizacji działających na rzecz tych osób.

2. Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmacniania wsparcia i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnościami .

Warunkiem właściwej adaptacji i integracji osób z niepełnosprawnościami jest ich pełny i aktywny udział w różnych formach życia społecznego. Niezbędne w procesie kompleksowej rehabilitacji staje się podejmowanie działań zmierzających do stwarzania osobom z niepełnosprawnościami możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacyjnym i turystycznym

Sposób realizacji

- Udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących ofert pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Podnoszenie jakości usług skierowanych do osób z niepełnosprawnościami.
- Konsultowanie z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych działań dotyczących pomocy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami

Oczekiwane rezultaty

- wypracowanie skutecznych narzędzi i modelowych sposobów integrowania środowisk osób z niepełnosprawnościami;
- konsolidacja środowisk osób z niepełnosprawnościami;

3. Wzmacnianie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami odgrywa kluczową rolę w całym procesie rehabilitacji. Ma ona ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania psychicznego i społecznego osób z niepełnosprawnościami. Integracja poprzez pracę stanowi jeden z najistotniejszych aspektów ich uczestnictwa w życiu społecznym. Aktywność zawodowa gwarantuje możliwość samodzielnego utrzymania się, poczucie własnej wartości, przydatności społecznej i zmniejszenie uczucia dyskryminacji oraz kontakty i wzbogacone formy uczestnictwa w życiu społecznym.

Sposób realizacji

- Promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.
- Informowanie pracodawców o prawnych możliwościach zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
- Wzmocnienie usług pośrednictwa pracy.
- Wspieranie i promowanie samozatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie udziału osób z niepełnosprawnościami w stażach, szkoleniach, kursach zawodowych, pracach interwencyjnych.
- Wspieranie tworzenia miejsc pracy przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Oczekiwane rezultaty

- pozytywne zmiany w świadomości społecznej w zakresie zatrudniania osób z niepełnosprawnościami;
- wzrost aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami i organizacji działających na ich rzecz;
- wzrost liczby pracujących osób z niepełnosprawnościami;
- poprawa kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

4. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w obszarze rehabilitacji społecznej

Bariery architektoniczne, urbanistyczne, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja i przystosowanie łazienek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, likwidacja progów, wyrównanie powierzchni podłóg i wyłożenie wykładziną antypoślizgową.

Sposób realizacji

- Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osób z niepełnosprawnościami.
- Pomoc w zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami i ich opiekunom uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
- Pomoc w zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.
- Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami udziału w warsztatach terapii zajęciowej
- Realizacja programów na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Oczekiwane rezultaty

- wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami wyposażonych w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji leczniczej oraz podniesienie poziomu świadczonych usług zdrowotnych.

5. Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami poprzez rozwój oferty wsparcia w obszarze pomocy społecznej.

Podstawowym celem działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w rozwiązywaniu codziennych problemów jest rehabilitacja społeczna tych osób tj. przede wszystkim poprawa ich funkcjonowania w społeczeństwie poprzez zaspokojenie potrzeb socjalno-bytowych.

Sposób realizacji

- Zapewnienie i rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- Wypłata świadczeń finansowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami zgodnie z ustawą o pomocy społecznej
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnością i jej rodziną
- Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami pobytu w ośrodkach wsparcia
- Realizacja projektów wspierających osobę z niepełnosprawnością i jej rodzinę
- Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej.

Oczekiwane rezultaty

- poprawa warunków życia osób z niepełnosprawnościami;
- wzrost stopnia zaspokojenia potrzeb z zakresu rehabilitacji społecznej.

6. Poprawa dostępności i wyrównanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami.

Dostęp do edukacji jest podstawowym elementem, który decyduje o włączeniu osób z niepełnosprawnościami do życia społecznego. Działania dotyczą wszystkich etapów edukacji: począwszy od żłobka poprzez przedszkole, szkołę podstawową, szkołę ponadpodstawową, a także doskonalenie zawodowe przez cały okres aktywności zawodowej. Konieczne jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami, bez względu na stopień i rodzaj niepełnosprawności pełnego dostępu do edukacji, rozwijania osobowości, talentu, kreatywności, tak aby w pełni mogły wykorzystywać swój potencjał w zakresie możliwości intelektualnych i fizycznych. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w powszechnej edukacji jest ważne także z uwagi na proces integracji społecznej ze środowiskiem lokalnym.

Sposób realizacji

- Wyrównanie szans w dostępie do edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym, ponadpodstawowym (ponadgimnazjalnym) i wyższym o charakterze integracyjnym dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie kształcenia ustawicznego dorosłych osób z niepełnosprawnościami.
- Wspieranie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Oczekiwane rezultaty

- zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do kształcenia;
- wzrost poziomu wykształcenia wśród osób z niepełnosprawnościami.

Planowane zadania do realizacji

	Zadania	Realizowany cel	Placówka realizująca	Wskaźnik -Rok 2020	Pożądany wskaźnik – spadek lub wzrost w stosunku do roku 2020 i lat następnych
Rehabilitacja zawodowa	Wspieranie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej.	Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami w dostępie do rynku pracy.	WTZ, ZAZ, PUP	-Liczba osób, które podjęły zatrudnienie - 51 -Liczba osób objętych usługami z zakresu pośrednictwa pracy, poradnictwa zaw.- 7 -Liczba osób, które ukończyły szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe- 1 - Liczba uczestników WTZ- 65 , ZAZ- 26	↑ ↑ ↑ ↑ ↑
Rehabilitacja społeczna	zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osób z niepełnosprawnościami uczestnictwo w turnusach	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w obszarze rehabilitacji społecznej	WTZ, ZAZ, OPS, DPS, ŚDS	Liczba osób, które otrzymały pomoc- 678 Liczba osób, które otrzymały pomoc w likwidacji barier- 46	↑ ↑

	rehabilitacyjnych osób z niepełnosprawnościami likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w warsztacie terapii zajęciowej, w zakładzie aktywności zawodowej Zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej.			- Liczba uczestników WTZ-65, ZAZ-26 - Liczba mieszkańców DPS-37	↑ ↑ ↑
Edukacja	-edukacja w zakresie społeczeństwa włączającego, dla uczniów, nauczycieli, rodziców	-poprawa dostępności i wyrównywanie szans edukacyjnych osób z niepełnosprawnościami	PPP, Urząd Miasta-Wydz. Ed.	-liczba uczniów w szkołach ogólnodostępnych oraz ponadpodstawowych-279 - Liczba wydanych orzeczeń-276	↑ ↑

Kultura, sport, rekreacja	Wspieranie organizacji imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych turystycznych dla osób z niepełnosprawnościami. Wspieranie rozwoju talentów osób z niepełnosprawnościami.	Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmacniania wsparcia i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnościami.	MOSiR, MOK, Szkoła Podstawowa Specjalna nr 23, Zespół Szkół Nr 9 Specjalnych.	-Liczba osób korzystających z organizowanych imprez-318 -Liczba wydarzeń związanych z promowaniem talentów- 6	↑ ↑
Pomoc społeczna	Zapewnienie i rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, Wyplata świadczeń finansowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami zgodnie z ustawą o pomocy społecznej Prowadzenie pracy socjalnej z osobą z niepełnosprawnością i jej rodzin. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pobytu w ośrodkach wsparcia	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój oferty wsparcia w obszarze pomocy społecznej.	OPS	-Liczba osób , które otrzymały pomoc i ich rodzin- 188 -Liczba osób, otrzymujących świadczenia w ramach pomocy społecznej-511	↓ ↓
Infrastruktura	Likwidacja barier architektonicznych urbanistycznych w obiektach	Zapewnienie dostępności przestrzeni publicznych dla osób z	Urząd Miasta- Wydz. IKI. Jednostki Organizacyjne Miasta	-Liczba placówek, obiektów i budynków użyteczności publicznych, w których zlikwidowano bariery,- 4	↑

	użyteczności publicznych .	niepełnosprawnościami		-Liczba obiektów, w których dokonano remontów i ułatwiono dostęp dla osób z niepełnosprawnościami - 4	↑
Dostępność cyfrowa	Dostosowanie stron internetowych i aplikacji mobilnych do wymagań ustawy o dostępności cyfrowej.	Zapewnienie dostępności stron internetowych dla osób z niepełnosprawnościami	Urząd Miasta- Wydz. IPIWZ, Biuro ZJ	-Liczba prowadzonych stron internetowych- 2 liczba udostępnionych aplikacji mobilnych- 3	↑ ↑
Komunikacja	Dostosowanie komunikacji i informacji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Zapewnienie dostępności informacyjno-komunikacyjnej osób z niepełnosprawnościami	Urząd Miasta – Wydz.Org., Biuro ZJ	-Liczba osób, które skorzystały z tłumacza j. migowego- 1 -Liczba osób, które skorzystały z komunikacji w sposób alternatywny- 0	↑ ↑
Prawa osób z niepełnosprawnością	Udzielanie indywidualnych informacji w zakresie ulg i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami	Przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnościami	Urząd Miasta- Pełnomocnik PM ds. Osób Niepełnosprawnych	-Liczba udzielonych porad i informacji- 1100	↑

Gdzie: ↑ - tendencja wzrostowa, ↓- tendencja spadkowa

6. Finansowanie programu

Program będzie finansowany

- ze środków budżetu Miasta
- ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- ze środków Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach zadań z pomocy społecznej
- ze środków zewnętrznych
- z dotacji i subwencji

7. Monitoring programu.

Niezbędnym elementem prawidłowego wdrażania Programu jest jego monitorowanie oraz ocena jego realizacji. Systematyczne zbieranie oraz analizowanie ilościowych i jakościowych danych dotyczących poszczególnych zadań realizowanych w ramach celów szczegółowych, pozwoli na monitorowanie stopnia ich wykonania oraz wprowadzenie ewentualnych zmian. Dane do monitoringu pozyskiwane będą od realizatorów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami odpowiedzialnych za wykonywanie poszczególnych zadań.

Realizatorzy zobowiązani są do przedłożenia po zakończeniu każdego roku, sprawozdania z realizacji zadań do Pełnomocnika Prezydenta Miasta d. Osób Niepełnosprawnych, który po utworzeniu spójnego dokumentu przedkłada je Prezydentowi Miasta.

8. Podsumowanie

Opracowanie Programu Działań Miasta Jastrzębie-Zdrój na rzecz osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2030 stanowi kolejny dokument, który wskazuje konkretne działania, mające na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami z terenu Miasta Jastrzębie-Zdrój.

Realizacja programu, w swych założeniach, ma doprowadzić do rozbudzenia świadomości osób z niepełnosprawnościami o możliwościach wykorzystania swojego potencjału w celach zawodowych, oraz pracodawców o korzyściach, wynikających z zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. Docelowo, poprzez zwiększenie aktywności zawodowej.

Program powinien przyczynić się do zanikania stereotypów na temat osób niepełnosprawnych oraz likwidowania barier przy ich zatrudnianiu. Skorelowane działania, podejmowane poprzez założenia programowe, w które włączone będą zarówno osoby z niepełnosprawnością, pracodawcy, jak i instytucje działające na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych, mogą korzystnie wpłynąć na rozwój lokalnego rynku pracy oraz poprawę sytuacji społeczno-zawodowo-ekonomicznej tych osób. Dążąc do tego aby podjęte działania przynosiły planowane efekty, należy zaangażować w nie wiele podmiotów, zasobów materialnych oraz personalnych, gdyż tylko wtedy osoby z niepełnosprawnościami, otrzymają potrzebne wsparcie.

Program wyznacza kierunki działania lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych. Określa działania różnych instytucji i organizacji wspierających osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Zadania realizowane w ramach poszczególnych celów wpłyną na wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, które umożliwią im funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego.